

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 29 september justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde

att *Jonathan Svensson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Paula Holmqvist* (S) under tiden för hennes ledighet den 23 oktober–10 december och

att *Mona Smedman* (C) skulle tjänstgöra som ersättare för *Daniel Bäckström* (C) under tiden för hans ledighet den 1 januari 2024–31 maj 2024.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Jonathan Svensson* som suppleant i arbetsmarknadsutskottet under *Paula Holmqvists* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 23 oktober–10 december* till

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Jonathan Svensson (S)

§ 4 Meddelande om särskild debatt om situationen i Israel och Palestina

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av Vänsterpartiets partigrupp skulle en särskild debatt om situationen i Israel och Palestina anordnas *fredagen den 27 oktober kl. 9.00*.

Från regeringen skulle utrikesminister *Tobias Billström* (M) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Vänsterpartiet begär en särskild debatt om situationen i Israel och Palestina

Den israeliska ockupationen av Palestina har pågått i decennier. Men den senaste utvecklingen har varit både oväntad och chockerande. Den grova våldsanvändningen mot civila, från båda sidor, är fruktansvärd och ett brott mot internationell rätt.

Hamas brutala attacker på civila saknar motstycke. Hundratals människor som befann sig i sina hem, på väg till jobbet eller dansade på en festival sköts ihjäl eller kidnappades tidigt på morgonen den 7 oktober. I skrivande stund har dödstalen stigit till 1 300. Ett stort antal civila israeler hålls fortfarande som gisslan.

Israel har svarat med kraftiga flyganfall mot Gazaremsan med över 1 500 döda som följd. Tusentals har förlorat sina hem. Barn gömmer sig i FN-skolor i hopp om att inte bli bombade till döds. Men i Gaza finns ingenstans att fly. Israel har intensifierat sin blockad och nu råder ett totalt stopp för såväl vatten, som elektricitet, bränsle, mediciner och livsmedel. Det görs i en redan mycket ansträngd situation. FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter Volker Türk har riktat skarp kritik mot Israel och konstaterar att belägringen strider mot internationell humanitär rätt.

I skrivande stund uppmanar Israel över en miljon människor i norra Gaza och Gaza city att evakuera området inom 24 timmar. Det innebär omkring hälften av Gazas befolkning, någonting som FN menar är omöjligt och kommer att leda till ”förödande humanitära konsekvenser”. Israel förbereder nu sannolikt en markoffensiv.

Vänsterpartiet begär härmed att riksdagen anordnar en särskild debatt om situationen i Israel och Palestina och Sveriges agerande med anledning av detta.

Stockholm den 16 oktober 2023

Samuel Gonzalez Westling

Gruppledare Vänsterpartiet

Enligt uppdrag

Olle Svahn

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2023/24:24 till skatteutskottet

EU-dokument

COM(2023) 582 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 december.*

COM(2023) 584 och COM(2023) 596 till civilutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 december.*

COM(2023) 591 och COM(2023) 592 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 december.*

Anf. 1 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Ciczie Weidby har frågat mig om jag avser att verka för att lagstiftningen ska ändras så att lokala skyddsombud som huvudregel ska utses av arbetstagarna på en arbetsplats och inte, som i dag, av den lokala arbetstagarorganisationen som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal gentemot arbetsgivaren.

Ciczie Weidby har också frågat mig om jag har övervägt att vidta andra åtgärder för att få fler arbetstagare än i dag att vilja engagera sig som skyddsombud, såsom förbättrade förutsättningar för och rätt till utbildning, vidareutbildning och fortbildning.

Slutligen har Ciczie Weidby frågat mig hur jag ser på de risker som regeringens uppdrag till Arbetsmiljöverket i förlängningen innebär i form av att skyddsombud utses av arbetsgivaren.

Jag vill börja med att tacka Ciczie Weidby för engagemanget i frågan. Jag är övertygad om att vi delar uppfattningen att skyddsombuden spelar en mycket viktig roll i ett välfungerande arbetsmiljöarbete för trygga och säkra arbetsplatser.

Regeringen gav den 14 september 2023 Arbetsmiljöverket i uppdrag att lämna förslag som kan leda till att fler arbetstagare vill engagera sig i rollen som skyddsombud. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2024.

Bakgrunden till uppdraget är den oroväckande utvecklingen som innebär att allt fler arbetstagare arbetar på arbetsplatser som saknar skyddsombud. Ett viktigt led i ett välfungerande lokalt arbetsmiljöarbete är därför att fler tar steget till att engagera sig som skyddsombud och att fler vill stanna längre i rollen som skyddsombud. Det finns i dag för många arbetsplatser som saknar skyddsombud. Därmed följer att det finns för många arbetsplatser där risken är stor att det finns brister i det viktiga arbetet med att identifiera risker för arbetsrelaterad ohälsa, dödsolyckor och andra allvarliga olyckor.

Jag vill återkomma till vikten av det breda engagemanget i frågan och till det positiva i att Ciczie Weidby lyfter upp skyddsombudens ställning till debatt här i kammaren i dag, men det är viktigt att debatten förs utifrån ett korrekt faktaunderlag. Det fullständiga uppdraget finns på regeringens hemsida. Den som läser hela den texten ser att det uttryckligen framgår att det inte ingår i uppdraget att lämna förslag på författningsändringar. Uppdraget innebär alltså ingen förändring av arbetstagarorganisationernas rätt att med stöd av arbetsmiljölagen utse skyddsombud.

Uppdraget innebär inte heller någon förskjutning som innebär att skyddsombud ska kunna utses av arbetsgivaren. Enligt arbetsmiljölagen (1977:1166) utses skyddsombud i princip alltid av den lokala arbetstagarorganisation som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren. Men det framgår också uttryckligen av arbetsmiljölagen att skyddsombud i vissa fall kan utses direkt av arbetstagarna. Det finns inget lagkrav på att ett skyddsombud måste vara medlem i en arbetstagarorganisation.

Enligt uppdraget ska Arbetsmiljöverket under genomförandet föra en dialog med arbetsmarknadens parter och andra samhällsaktörer som myndigheten bedömer relevanta. Jag ser fram emot att ta del av resultatet av detta arbete och Arbetsmiljöverkets redovisning av uppdraget.

Anf. 2 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaren, även om jag kanske inte upplever dem som så där väldigt tydliga.

I uppdraget skriver regeringen att åtgärder behöver vidtas för att fler arbetstagare i dag ska vilja engagera sig som skyddsombud oavsett om skyddsombuden respektive arbetstagarna har en facklig tillhörighet eller inte. Jag kan tycka att statsrådet svarade lite raljant på min interpellation, fru talman. Hon nämnde att det är viktigt att debatten förs utifrån ett korrekt faktaunderlag och antyder att jag inte har läst hela texten, som tydligen ska vara väldigt tydlig. Men jag tänker att det ju inte bara är jag som tolkar regeringen på ett annat sätt.

Jag tycker att det är svårt att tolka detta på något annat sätt än att regeringen öppnar dörren för att förändra den ordning vi har nu, det vill säga att skyddsombuden som regel utses av den lokala arbetstagarorganisationen. Och det är som sagt inte bara jag – det är hela fackföreningsrörelsen. Det är LO, det är TCO och det är Saco, och de ser med stor oro på detta. De har till och med skrivit ett öppet brev till Paulina Brandberg, och jag hoppas att hon har öppnat det brevet. Utredningen får också kritik av Maria Steinberg, som är docent i arbetsmiljörätt och en av Sveriges absolut främsta arbetsmiljöexperter.

Det är dock bra att vi delar oron över skyddsombuden, för det är allvarligt att folk inte vill ta uppdrag som skyddsombud. I LO-förbunden har över 12 000 skyddsombud försvunnit på åtta år, och det är såklart en katastrof. Sedan kan man ju fundera på vad det beror på. I till exempel min bransch, handels, tänker jag att det väldigt ofta handlar om att människor har osäkra anställningar och att organisationsgraden är låg. Det gör kanske att man inte vågar ta ett uppdrag, för man vill inte uppfattas som obekvämt på något sätt och därmed kanske inte bli inringad på fler pass. En annan förklaring är att många företag har färre och färre anställda, vilket ju också minskar den fackliga aktiviteten.

Ytterligare en förklaring är att många skyddsombud hotas, trakasseras och hindras att utföra sina uppdrag på ganska många arbetsplatser runt om i landet. Det har helt enkelt blivit tuffare för skyddsombuden. Arbetsgivarna tycker dessutom att det är ett uppdrag som inte ska ta särskilt mycket tid. Det är väldigt sällan som de har förståelse för det löpande arbete som ett skyddsombud gör; många tänker att det räcker med att skyddsombudet är med på skyddsronden, och sedan är det liksom klart.

Bara så att vi kan fortsätta debatten: Om det är så att vi oroar oss för detta och vill att fler ska vilja vara skyddsombud kan man titta på lite andra saker. Man skulle kunna titta på alla dessa osäkra och otrygga anställningar som gör att människor inte vågar ställa krav på sin arbetsmiljö. Man skulle också kunna förbättra den lagstiftning som redan finns så att skyddsombud har större rätt till utbildning, vidareutbildning och fortbildning. Det handlar såklart också om att se till att fler är fackligt engagerade, vilket man skulle kunna lägga mer energi på – till exempel genom att införa avdragsrätt för fackavgift och så vidare.

Anf. 3 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Statsrådet säger här i kammaren att uppdraget till Arbetsmiljöverket inte innebär någon förändring av arbetstagarorganisationernas rätt att utse skyddsombud. Men varför blir ändå den samlade fackföreningsrörelsen orolig – så orolig att den skriver ett öppet brev till ministern?

Uppenbarligen tolkar facken uppdraget som ett första steg mot att skilja skyddsombuden från facken. Varför gör man då en sådan tolkning? Liberalerna lade så sent som våren 2022 fram sitt förslag om hur man – som man kallade det – vill modernisera skyddsombudsregleringen. Så här skriver man i sin partimotion: ”Huvudregeln för de lokala skyddsombuden bör inte längre vara att de ska tillsättas av de lokala arbetstagarorganisationerna utan som regel av arbetstagarna.” Även Sverigedemokraterna som är en del av regeringsunderlaget har varit tydliga med att de vill ha samma lagändring som Liberalerna.

Ministern svarar inte på den ställda frågan. Kommer ministern att verka för att skyddsombuden inte ska utses av facket på arbetsplatsen? Eller har Liberalerna ändrat uppfattning i frågan? Det skulle i så fall vara ett välkommet besked. Jag tänkte fråga om statsrådet kan stilla den samlade fackföreningsrörelsens oro genom att lämna ett sådant besked i dag.

Det är ju ganska ovanligt att hela den samlade fackföreningsrörelsen, från akademiker till arbetare, så tydligt reagerar och tillsammans skriver ett öppet brev till ett statsråd. Då kan man fråga sig varför detta är en så pass viktig fråga. Det förstår man om man läser brevet som skickades till Paulina Brandberg. Där beskriver facken vilket stöd de ger skyddsombuden. Betydelsen av det stödet är en förutsättning för att du som skyddsombud ska kunna vara tuff när det krävs och ställa krav på arbetsgivaren, för du vet att om det blir konflikt eller om du blir hindrad i ditt uppdrag kommer facket att backa upp dig.

Facken ger skyddsombuden trygghet inom utbildning, rådgivning och stöd vid tvister med arbetsgivare. Men om ett skyddsombud som inte har en facklig organisation i ryggen hindras i sitt uppdrag, då händer ingenting – eller det skulle ju kunna hända någonting om skyddsombudet själv har resurser och modet att dra sin egen arbetsgivare inför tingsrätt.

Ett oorganiserat skyddsombud har mycket sämre förutsättningar att göra ett bra jobb, oavsett hur kunnig hon är, och måste helt lita på arbetsgivarens goda vilja att prioritera skyddsåtgärder framför kanske en lite högre vinst. Arbetsmiljön på våra arbetsplatser blir sämre om skyddsombuden inte vågar ställa krav eller stoppa arbetet när det finns risk för liv och hälsa. Det spelar ingen roll hur många skyddsombud vi har om de inte har kraft att företräda sina arbetskamrater och om de lämnas ensamma när de hamnar i konflikt med arbetsgivaren.

Anf. 4 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag tänkte berätta lite grann vad det innebär att vara skyddsombud, att stå upp, driva och säga ifrån. Det kräver väldigt mycket i dag att vara skyddsombud ute på våra arbetsplatser.

Själv kommer jag ifrån stålindustrin, och det är sällan en arbetsplatsolycka har en lindrig utgång. Många gånger är det ganska allvarliga konsekvenser av en arbetsplatsolycka. Om man nu inte har en trygg anställning eller ett fackförbund i ryggen som står sig starkt – eller även om man har det – kräver det väldigt mycket att vara den personen som står där och

säger att vi inte kan fortsätta produktionen på det här viset eller att vi måste göra om det, att vi måste stanna upp eller att vi måste göra det på ett annat vis, när det leder till produktionsbortfall, extra arbete och ställer till det på många andra sätt, både för kollegor och kanske för företaget i slutändan. Det kräver väldigt mycket. Då behöver vi starka, väl påklädda skyddsombud som vet exakt vad de gör och som har just den kraften i ryggen att göra det som krävs i den stunden.

Det är långt ifrån alla arbetsgivare runt om i vårt land som tycker att arbetsmiljön och säkerheten är det viktigaste just i den heta stunden mitt uppe i produktionen och som tycker att de självklart ska göra det som skyddsombudet nu säger. De är många gånger ivriga och har andra prioriteringar för ögonen och undrar om det där verkligen är nödvändigt och om man inte kan gena lite. När det är arbetsgivaren som säger det, den arbetsgivare som jag är anställd av – då är det inte lätt.

Det är absolut viktigt att vi har många skyddsombud. Men vi behöver också se till att vi har starka skyddsombud, som vet vad de håller på med, som har gått utbildningar, som har erfarenheten och som har gjort saker upprepade gånger. Detta behöver vi också ha med oss. Det tar också tid, och det krävs mycket av både arbetsgivare och fackliga organisationer att rusta och klä de skyddsombuden.

Men här har regeringen har gett detta uppdrag till en myndighet utan att vända sig arbetsmarknadens parter. Jag tycker att det är att undervärdera parterna och kortsluta vår partsmodell. Varför ger man inte uppdraget till parterna eller för samtalet med dem? Jag kan inte tolka det som att man har fört samtalet med parterna när man efter att ha lagt detta uppdrag genast får ett brev.

Min fråga är därför: Har parterna efterfrågat av regeringen eller statsrådet att uppdraget ska ges till en myndighet? Är det efterfrågat? Jag tycker kanske att statsrådet ska ta tillfället i akt att vara tydlig inför oss här i kammaren och ge löftet att vi inte behöver vara oroliga, att ingen fackförening, inget skyddsombud behöver vara orolig för att det ska läggas några lagförslag och lagändringar på bordet under den här mandatperioden. Då skulle kanske oron stillas.

Anf. 5 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag vill börja med att upprepa att det som vi pratar om här i dag är frågor som verkligen förtjänar att debatteras, och att jag välkomnar den här interpellationen. Jag tycker också att det är väldigt positivt att det finns en bred enighet om skyddsombudens viktiga arbete för säkra och trygga arbetsplatser.

Interpellanten gör gällande att jag står och är raljant här i kammaren. Det är inte över huvud taget min avsikt. Däremot kan jag inte låta bli att vara väldigt konfunderad, och jag är fortfarande konfunderad. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi går tillbaka till fakta. I detta uppdrag, som regeringen har gett Arbetsmiljöverket och som finns på regeringens hemsida, står det klart och tydligt att detta är ett uppdrag som ska göras inom ramen för gällande författningar. Det innebär alltså att arbetstagarorganisationernas rätt att med stöd av arbetsmiljölagen utse skyddsombud är oförändrad.

Jag tror inte att någon av deltagarna i den här debatten har missat att de allra flesta skyddsombud i dag utses via facken och är fackligt anslutna. Det är också ett faktum att det i dag även förekommer andra skyddsombud, som inte utses av facken.

Regeringen har identifierat ett problem, nämligen att vi har för få lokala skyddsombud. Vi tycker att det är ett problem att vi har för många arbetsplatser som saknar lokala skyddsombud. Vi ser också med oro på den trend som visar att vi har färre och färre som engagerar sig som lokala skyddsombud. Detta är ett problem som regeringen känner att vi behöver göra någonting åt. Vi kan inte stillasittande se på när detta fortsätter. Detta är bakgrunden till det uppdrag som vi har gett till Arbetsmiljöverket.

Jag undrar om debattörerna skulle vilja ändra lagen för att förbjuda skyddsombud som inte är fackanslutna. När man lyssnar på interpellanten och de övriga debattörerna framstår det som att det är i den riktningen som de vill gå. Då skulle jag tycka att det vore positivt med klarspråk i denna fråga.

Jag ställer mig också frågande till följande: Om regeringen nu ger ett brett uppdrag till Arbetsmiljöverket som täcker in alla skyddsombud, anser interpellanten och de övriga debattörerna då att regeringen i stället uttryckligen hindrar Arbetsmiljöverket att titta på situationen för vissa skyddsombud? Det hade i så fall också varit intressant information att få.

Regeringen värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen och ser det som viktigt att engagera parterna i alla frågor som rör arbetsmiljö och skyddsarbete på våra arbetsplatser. Det är också därför som det framgår av detta uppdrag att Arbetsmiljöverket kommer att genomföra detta uppdrag och ha kontakt med arbetsmarknadens parter för att kunna genomföra det på ett så bra sätt som möjligt.

Anf. 6 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för detta. Jag fick några frågor som jag givetvis ska svara på. Sedan tänker jag ställa några frågor.

Jag har mångårig erfarenhet av att vara förtroendevald skyddsombud. Jag kräver inte på något sätt att statsrådet ska besitta samma erfarenhet. Man kan absolut ha åsikter i olika frågor som man själv inte har personlig erfarenhet av. Men det är bra om man vet vad det innebär att vara skyddsombud och vad som ingår i detta uppdrag.

Självklart ska skyddsombud väljas med förtroende från sina arbetskamrater. Skyddsombudet ska inte väljas med förtroende från en chef eller någon annan utan med förtroende från arbetskamraterna. Då blir det oftast den fackliga organisationen, eftersom det är den som organiserar arbetarna på en arbetsplats.

Jag kan absolut inte tala för de andra som har varit uppe i talarstolen. Men jag har inte hört några andra som tycker att man ska ändra detta och förbjuda på något sätt.

Det som jag upplever att Paulina Brandberg missar är varför man som skyddsombud ska vara just förtroendevald av en organisation. Det är för att man då omfattas av förtroendemannalagen. Om man inte omfattas av förtroendemannalagen har man inte rätt till ledighet för utbildning, och man har inte en tryggad anställning om chefen tycker att man är jobbig. Enligt förtroendemannalagen kan man inte sägas upp på grund av att man är ett jobbigt skyddsombud.

Jag får därför bolla tillbaka detta till statsrådet och fråga om hon eventuellt tänker att man kanske måste ändra viss lagstiftning. Eller ska skyddsombuden vara skyddslösa – laglösa?

Man kan undra varför jag säger att skyddsombud skulle utses av chefen, eftersom statsrådet aldrig har sagt det. Nej, men på de arbetsplatser där det inte finns några fack blir arbetsgivarens makt ganska oinskränkt, och då blir det kanske chefen som utser ett skyddsombud. Då blir det kanske svårt att påtala olika risker och problem i arbetslivet, och särskilt om skyddsombudet inte har skydd i lagen och av organisationer.

Som några tidigare har varit inne på är det inte så förvånande eller konstigt att regeringen vill hitta olika sätt att försvaga fackliga organisationer. Här i riksdagen är det framför allt Liberalerna och Sverigedemokraterna som mest vill kroka arm med dem som vill försämra och helt ta bort de rättigheter som finns nu för skyddsombuden.

Paulina Brandberg säger i nästa andetag att regeringen minsann vill försvara den svenska arbetsmarknadsmodellen och partssystemet för att det är så otroligt viktigt. Men att skyddsombud utses av facket är ju den svenska modellen. Det är ju en del av den svenska modellen att det är så vi gör i vår arbetsmarknadsmodell.

Jag måste därför ställa frågan: Om man nu vill försvara den svenska modellen, varför tillsätter man då en utredning som ändå syftar till att försvaga kopplingen mellan fack och skyddsombud?

Anf. 7 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Jag ska börja med att svara på frågan. Vi socialdemokrater vill inte ändra lagstiftningen. Men fakta är att Liberalerna, Paulina Brandbergs eget parti, och det största partiet i regeringsunderlaget, Sverigedemokraterna, vill ändra regleringen om hur skyddsombud utses i en riktning som gör att de blir svagare.

Statsrådet har fortfarande inte svarat på min fråga om hon tänker verka i denna riktning. Men hon har inte heller svarat på om hon har övervägt andra åtgärder för att fler ska kunna bli skyddsombud. Hade statsrådet haft en dialog med facken innan hon lämnade uppdraget till Arbetsmiljöverket är jag helt övertygad om att de hade kunnat förklara för statsrådet hur det fungerar på arbetsplatserna och hade kunnat tipsa om vad som behövs för att fler ska kunna bli skyddsombud. Organisering är någonting som facken arbetar med varje dag.

Men vi vet också att statsrådet har tackat nej till att träffa flera fackförbund. Och i ljuset av den kraftiga reaktionen från den samlade fackföreningsrörelsen på regeringens uppdrag till Arbetsmiljöverket kan man enkelt dra slutsatsen att det inte har förekommit någon dialog i denna fråga.

Fru talman! Det är oerhört problematiskt att regeringen inte gör skillnad på utan likställer fackliga och oorganiserade skyddsombud i sitt uppdrag till myndigheten och med det menar att det går lika bra med vilket som.

Jag hoppas verkligen att brevet från LO, TCO och Saco har fått statsrådet att tänka om och att facken på så sätt har lyckats skapa en förståelse för hur viktig den fackliga uppbackningen är för ett fungerande skyddsarbete och hur viktig den är för att vi ska stärka kunniga skyddsombud som företräder sina arbetskamrater utan rädsla och som vågar ställa rättmätiga krav.

Anf. 8 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag tycker inte att jag hör några lugnande besked. Jag hör bara att statsrådet säger att man inte bör vara orolig för att detta inte finns inom uppdraget. Men uppenbarligen kan det inte ha undgått statsrådet att oron finns. Jag tänker att man behöver lyssna in detta och ta denna oro på allvar. Om den är obefogad borde man se till att lugna i stället. Jag tycker inte att statsrådet gör det – inte här och inte tidigare.

Om statsrådet vill värna vår partsmodell, vår svenska modell – hon upprepar flera gånger att hon anser att den är otroligt viktig – varför vänder man sig då inte till arbetsmarknadens parter som kan detta, vilket flera i denna debatt har vittnat om? Varför vänder man sig inte till dem och säger: Vi behöver fler skyddsombud. Vad kan vi göra för att hjälpa er i detta arbete? Hur stärker vi skyddsombudens roll?

I stället måste de skriva öppna brev till statsrådet för att få sin röst hörd eller läsa om att man inte vill lyssna och att man inte är angelägen om denna typ av samtal.

Det blir inte trovärdigt när statsrådet säger att man vill värna den svenska modellen och att man tycker att vår partsmodell är viktig. Det blir väldigt tomma ord, och jag tycker att statsrådet är skyldig att svara oss. Kommer det inte att bli några ändringar i lagstiftningen under den här mandatperioden? Jag tycker att statsrådet är svaret skyldig. Kommer skyddsombuden att stärkas i stället för att bli försvagade under den här mandatperioden?

Anf. 9 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag känner att jag behöver upprepa ytterligare en gång att uppdraget som regeringen har lämnat till Arbetsmiljöverket handlar om att identifiera de faktorer som skulle kunna göra att fler vill engagera sig som skyddsombud. Det handlar alltså inte om att ändra spelreglerna på arbetsmarknaden. Det står tvärtom uttryckligen i regeringens beslut att förslag till lagändringar inte ska tas fram. Ändå för vi en debatt som om det vore det som stod i regeringens beslut. Det blir konstigt att föra en diskussion kring någonting som inte är det som regeringen har fattat beslut om.

Jag blir också lite perplex av det som interpellanten framför, där det påpekas för mig att skyddsombud inte ska väljas i förtroende av sin chef. Något sådant har jag inte framfört, och ingen annan företrädare för regeringen heller. Varken jag eller någon annan företrädare för regeringen har heller någonsin påstått att de icke fackligt anslutna skyddsombuden har samma skydd som de som utsetts av facket.

Det stämmer som interpellanten förklarade att när det gäller dem som utsetts av facket gäller förtroendemannalagen. Däremot är inte övriga skyddsombud helt skyddslösa. De omfattas av arbetsmiljölagen. Men det är såklart ett sämre skydd, och något annat har inte heller påståtts av vare sig mig eller någon annan från regeringen.

Det som gör mig lite fundersam är att vi alla är överens om att det är bekymmersamt att allt fler arbetsplatser saknar skyddsombud. Regeringen ser problemet och tar nu det här initiativet för att ändra på den här saken. Vi ger Arbetsmiljöverket ett brett uppdrag.

Sofia Amløh framförde kritik om att vi inte skulle ha frågat arbetsmarknadens parter vad som behöver göras för att få fler skyddsombud. Men om man läser regeringens beslut ser man att det är precis det vi ger i uppdrag till Arbetsmiljöverket att föra dialog med parterna om. Jag kan läsa högt ur regeringsbeslutet: ”Inom ramen för uppdraget ska Arbetsmiljöverket föra dialog med arbetsmarknadens parter och andra samhällsaktörer som myndigheten bedömer relevanta.” Det som framförs som kritik är att regeringen inte har frågat parterna, men det är alltså precis det regeringen ger Arbetsmiljöverket i uppdrag att genomföra.

Till alla er i den rödgröna oppositionen – till interpellanten och till ledamöterna – som är kritiska till det här uppdraget har jag en fråga. Det är något jag verkligen undrar över. Ni hade ju regeringsmakten mellan 2014 och 2022. Vilka initiativ tog ni i regeringsställning för att fler ska vilja vara skyddsombud? Om vi delar problembilden att det är ett problem att det finns för få skyddsombud och ni precis har haft regeringsmakten – vilka initiativ tog ni för att förbättra situationen? Det är jag väldigt nyfiken på att få höra.

Anf. 10 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Jag får börja med att tacka statsrådet för en intressant debatt. Det är ett väldigt viktigt ämne.

På onsdag den 25 oktober är det skyddsombudens dag. Då är det meningen att man ska uppmärksamma alla de skyddsombud som varje dag kämpar för arbetskamraternas rätt till hälsa och säkerhet på jobbet. En majoritet av skyddsombuden är medlemmar i facket och utsedda av facket. Jag vill passa på att rikta ett varmt tack till alla skyddsombud. Tack för ert absolut jättelivsviktiga arbete!

Jag hoppas att många har tagit del av den här debatten, för den visar att regeringen vill öppna för fler oorganiserade skyddsombud och försvaga kopplingen mellan skyddsombud och fack. Vänsterpartiet anser att det är helt fel väg att gå. Vi vill behålla den fackliga företrädesrätten och förbättra skyddsombudens förutsättningar att utföra sina uppdrag. För oss är det självklart att skyddsombuden ska vara medlemmar i facket och utses av facket, för det ger styrka och trygghet.

Ska vi ha ett hållbart arbetsliv där människor orkar jobba till pensionsåldern utan att slitas ut i förtid måste arbetsmiljöarbetet utvecklas och stärkas, och då måste skyddsombudens möjligheter att verka också förbättras. Med det sagt hoppas och tänker jag att det blir fler debatter i detta ämne och att statsrådet eventuellt nästa gång vill bjuda in fler till samtal om hur vi kan få fler att bli skyddsombud.

Anf. 11 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag är också väldigt glad åt att vi har den här viktiga debatten, även om jag tycker att det är märkligt att ha en debatt som utgår från att regeringen har fattat ett beslut som inte står i regeringsbeslutet. Jag kan försäkra både interpellanten och övriga debattörer om att den här regeringen inte är särskilt ängslig av sig. Vill vi genomföra en åtgärd vidtar vi just den åtgärden, och skriver vi i ett uppdrag att det inte innefattar att ge några förslag på författningsändringar är det faktiskt också det regeringen beslutar och ingenting annat.

Det den här regeringen gör till skillnad från den förra är att vi agerar på problematiken att det finns för få skyddsombud. Vi ser även att man behöver hitta de faktorer som styr. Precis som ledamoten Amloh redogjorde för finns det en otrygghet för många skyddsombud i dag. Hot och trakasserier drabbar skyddsombud. De kan känna otrygghet kring den egna anställningen. Detta är faktorer som behöver identifieras för att kunna plockas bort och göra att det förhoppningsvis blir fler skyddsombud. Detta vill regeringen ta tag i. Regeringen pratar inte bara om hur viktiga saker är. Vi agerar också på dem.

Slutligen vill jag rikta ett tack till skyddsombuden, som genomför ett otroligt viktigt arbete på arbetsplatserna i Sverige varje dag. Jag vill också tacka interpellanten och debattörerna för debatten. Jag ser fram emot att fortsätta diskutera den här frågan vid fler tillfällen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:51 om arbetsplatsolyckor

Anf. 12 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jim Svensk Larm har frågat mig om jag avser att komma med en uppdatering av arbetsmiljöstrategin och när vi i så fall kan förvänta oss en uppdatering, vilka åtgärder jag avser att vidta för att få stopp på dödsolyckorna samt vilka konkreta förslag jag ser som de viktigaste för att få ned antalet som dör i förtid på grund av sjukdomar och skador till följd av jobbet.

Jag vill börja med att tacka Jim Svensk Larm för engagemanget i denna viktiga fråga. Ingen ska behöva dö till följd av sitt arbete. Varje dödsolycka är en tragedi för de inblandade och oacceptabel för ett modernt arbetsliv. För regeringen är detta en viktig fråga. Det är arbetsgivaren som har arbetsmiljöansvaret enligt arbetsmiljölagstiftningen. Med kunskap och ett systematiskt arbetsmiljöarbete kan de allra flesta av dödsolyckorna och arbetsrelaterade dödsfallen förebyggas. Arbetsmiljöverket har ett viktigt uppdrag att genomföra inspektioner på landets arbetsplatser för att bland annat se om det finns brister i arbetsmiljön. Myndigheten har fått stora tillskott på sitt anslag under de senaste åren. En förstärkning av Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet bidrar till att skapa säkra och trygga arbetsplatser.

Vid Arbetsmiljöverkets inspektioner av dödsolyckor framgår ofta att det har funnits brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet och att riskbedömningarna för det arbetsmoment som skulle utföras saknats eller varit bristfälliga. Ofta har säkerhetsåtgärder saknats eller varit bristfälliga.

Arbetsgivare måste förebygga både dödsolyckor och de arbetsmiljörisker som leder till ohälsa på längre sikt. I detta arbete är kunskap om arbetsmiljö och om var riskerna finns, samt hur dessa kan förebyggas, mycket viktig.

För att hantera arbetsmiljöbrott finns ett strukturerat samarbete mellan Arbetsmiljöverket, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Samverkan har bidragit till att utredningstiden avseende olyckor med dödlig utgång minskat och att antalet arbetsgivare och företag som lagförs för arbetsmiljöbrott ökat de senaste åren. I budgetpropositionen för 2023 gjor-

des stora satsningar på rättsväsendet, bland annat på fler poliser och åklagare.

Satsningen på myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet fortsätter och bidrar till att skapa ett tryggt arbetsliv där man inte behöver riskera liv och hälsa eller drabbas av brott och fusk.

Skyddsombuden har också en viktig roll i att skapa säkra och trygga arbetsplatser. Samverkan med skyddsombud är viktigt för att minska risken för allvarliga olyckor.

I arbetsmiljölagen regleras att olyckor och olycksfall i arbetet ska förebyggas samt att en god arbetsmiljö ska uppnås. I arbetsmiljöstrategin för 2021–2025 anges regeringens långsiktiga politiska inriktning för området. Genomförandet av arbetsmiljöstrategin, som togs fram av den tidigare regeringen och som vi nu arbetar vidare efter, är en viktig del i att stärka arbetet med att uppnå målet för arbetslivspolitik. Hur nuvarande strategi ska utvärderas och eventuellt uppdateras och hur framtagandet av nästa strategi kommer att se ut får vi återkomma till. Strategin gäller som bekant fram till 2025.

I arbetsmiljöstrategin finner man en utvidgad nollvision. Ingen ska behöva dö på sitt arbete, men ingen ska heller behöva dö av sitt arbete. Det handlar om en nollvision mot arbetsplatsolyckor som leder till död men också mot arbetsrelaterad dödlighet på grund av till exempel längre tids sjukdom, cancer eller suicid. Inget annat än en nollvision kan gälla för dödsfall till följd av arbete.

Anf. 13 JIM SVENSK LARM (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret och möjligheten att debattera frågan. När jag skickade in interpellationen hade 36 personer förlorat livet under 2023 till följd av en olycka på sin arbetsplats. Det är den högsta siffran under samma period de senaste tio åren. Förra året var det 49 personer som inte kom hem från jobbet.

Varje dödsfall är ett misslyckande som hade kunnat förhindras. Men alltför ofta saknas det riskbedömningar av det arbete som ska utföras. Att ständigt jobba med att förbättra arbetsmiljön är oerhört viktigt och något som inte ska prioriteras bort. Varje tillbud ska rapporteras och utredas, så att det inte sker en olycka nästa gång. Genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete förebygger vi olyckor på bästa sätt och vidtar alla åtgärder för att undvika olyckor i framtiden. Det var därför jag ställde den här interpellationen till statsrådet och frågade om hon avser att uppdatera den arbetsmiljöstrategi som vi socialdemokrater tog fram förra mandatperioden samt hur vi ska få stopp på de här dödsolyckorna.

Statsrådet tackar ofta oss ledamöter för vårt engagemang i frågorna, men hur ser engagemanget ut för statsrådet själv? Statsrådet Brandberg har konsekvent tackat nej till att träffa parterna. Men vi förstod av den förra interpellationsdebatten att det kanske ligger i regleringsbrevet för myndigheten att upprätthålla den kontakten. Trots det har de tre största LO-förbunden försökt få kontakt med statsrådet men konsekvent fått nej. Statsrådet har bjudit in parterna och myndigheter till Arbetsmiljöforum för att diskutera åtgärder inom arbetsmiljöstrategin, både den 20 mars och den 2 oktober. Vid båda tillfällena väljer statsrådet att inte vara med.

Nu kan statsrådet inte ens ge svar på om arbetsmiljöstrategin ska uppdateras när den går ut 2025. Kommer vi ens att ha någon arbetsmiljöstrategi när regeringen byts ut 2026, eller kommer arbetsmiljöstrategin liksom regeringen att vara ett minne blott?

För ett år sedan intervjuades statsrådet av Dagens Arbete. Då sa statsrådet att arbetsmiljön måste prioriteras och att hon studsat till över hur många som dör på våra arbetsplatser i olyckor. Bara någon vecka efter intervjun var det dags för regeringen att uppdatera regleringsbrevet. Man tänker ju då att Arbetsmiljöverkets regleringsbrev minsann bör få betydande förstärkningar när det gäller arbetet mot dödsolyckor. Men så blev inte fallet. I stället valde statsrådet Brandberg att ta bort uppdraget om att redovisa och analysera dödsolyckor, arbetsolyckor och arbetssjukdomar från Arbetsmiljöverkets regleringsbrev.

Hur ska allt det här tolkas? Ska vi lyssna på vad statsrådet säger eller kolla på vad statsrådet gör? Vilket engagemang finns egentligen hos regeringen och statsrådet för frågor på arbetsmiljöområdet? Utifrån era handlingar är känslan att det inte finns något direkt engagemang.

Anf. 14 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Jag tackar både Jim Svensk Larm och statsrådet Brandberg för en mycket angelägen debatt. Vi hade en dyster utveckling under sommaren; det är till och med så att barn dött på sina arbetsplatser. Det är oerhört viktigt att vi i den lagstiftande församlingen diskuterar den här typen av frågor. Vi som politiker kan göra skillnad på många olika sätt.

Jag vill nämna en annan dimension som visserligen kanske inte leder till att folk dör på sitt jobb men som påverkar hälsan oerhört negativt och som kan leda till att människor till slut dör på grund av sitt jobb. Det är fråga om stress i arbetslivet. Häromdagen kom det nämligen siffror från Försäkringskassan som visar att rekordmånga sjukskriver sig för stress. Det är såklart kvinnor som drabbas i störst utsträckning. Försäkringskassan bekräftar också det som de flesta av oss förmodligen redan visste, nämligen att det är kvinnor i välfärdsyrkena som drabbas i störst utsträckning.

Fru talman! Stress i arbetslivet orsakad av jobbet är som en dimma som ligger tät på ganska många arbetsplatser i det här landet: på äldreboendena, på skolorna och på kontoren. Tjänstemän är på många sätt privilegierade. I få fall arbetar du som tjänsteman med en stor maskin som kan hugga armen av dig eller avsluta ditt liv på några sekunder. Men stressen, fru talman, är mycket påtaglig för många tjänstemän.

Jag har själv en yrkesbakgrund från statsförvaltningen. Ständiga effektiviseringskrav, new public management och ett starkt fokus på diverse mätal drev människor in i en stressdimma. De fysiska symtomen fanns ganska ofta, och i vissa fall gick det så långt som till sjukskrivning.

Statstjänstemannaförbundet ST beskriver exempelvis i rapporten *Otillräcklig stat – När myndigheternas uppdrag och förutsättningar inte går ihop* hur det så kallade produktivitetsavdraget pressar anställda inom staten och är ett tydligt arbetsmiljöproblem. För de här människorna, mina kollegor, som ofta är mycket lojala statstjänstemän, leder stressen till ohälsa, psykisk såväl som fysisk, och försämrar kvaliteten i det så viktiga arbete som statsförvaltningen ägnar sig åt. Den sliter ut människor i förtid och gör att arbetsglädjen tynar bort. Fritiden tar ofta stryk när jobb tas med hem eller stora delar av fritiden går åt till att fundera över arbetsuppgifter.

Fru talman! Jag tror att statsrådet känner igen den här beskrivningen, för hon har också jobbat inom statsförvaltningen. Både jag och statsrådet är jurister. Jag är säker på att hon precis som jag sett vänner och studiekamrater lida hårt av stress och kanske till och med bli utbrända. Det är inte så vi skapar ett hållbart arbetsliv.

För mina studiekamrater, vänner och kollegor och för alla dem som sliter i statsförvaltningen och lever med en känsla av stress orsakad av arbetslivet finns det inte jättemycket att be för just nu. Regeringen ska ju spara in ytterligare pengar på landets myndigheter. 1,1 miljarder kronor ska sparas in nästa år. I en statsbudget som omfattar väldigt mycket mer kan det uppfattas som väldigt lite. Men jag tror att det är många statstjänstemän där ute som inte skulle hålla med om det när de får de där fem ärendena på fredagen av sin gruppchef och sedan ligger på söndagskvällen och funderar på hur de ska hinna med dem till tisdag eftermiddag. Dessutom verkar regeringen vara inne på att lägga ned Myndigheten för arbetsmiljökunskap, vilket också är bekymmersamt.

Vi ska inte behöva ha det så här i den svenska statsförvaltningen, i den svenska tjänstemannakåren och på landets arbetsplatser. Jag förväntar mig mer av en regering.

Anf. 15 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Inte ens ett av tio dödsfall på arbetsplatser mellan 2017 och 2021 ledde till någon rättslig åtgärd för arbetsgivaren. Vid 220 dödsfall har utredningarna lagts ned i en stor majoritet av fallen.

Arbetsgivaren har hela ansvaret för en trygg och säker arbetsplats och ska förebygga olyckor och ohälsa på jobbet. I arbetsmiljölagen står att arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa och olycksfall. När nu ansvaret är så tydligt, varför är det då så få som faktiskt anses ha ansvaret när någon förolyckas på arbetsplatsen? Varför är det då så få fällande domar eller ens fall som går till domstol?

Anhöriga som jag har talat med som har förlorat någon i en arbetsplatsolycka menar att utredningarna helt enkelt inte är tillräckligt bra och att de alltför ofta läggs ned utan att man ens har hört tillräckligt många på arbetsplatsen. Undersökningarna av platsen är bristfälliga, och man förhåller sig sällan till den ansvariga på arbetsplatsen som just möjlig ansvarig för olyckan.

Det är givetvis sällan det finns ett uppsåt från arbetsgivaren, utan det handlar ofta om att man inte har gjort tillräckligt bra riskbedömningar – precis som statsrådet lyfter upp här i debatten. Det kan också vara så att man helt enkelt har struntat i det hela eller låtit bli att åtgärda de brister som riskbedömningen har blottlagt.

Som statsrådet kanske förstår finns det väldigt lågt förtroende kvar för myndigheten hos de anhöriga som jag har talat med, och de vädjar till oss i politiken att göra vad vi kan för att utredningarna ska bli bättre och att någon får ta ansvar.

Vi socialdemokrater gav i regeringsställning polisen, Åklagarmyndigheten och Arbetsmiljöverket i uppdrag att förbättra samordningen i utredningarna. Det har resulterat i ett förbättrat arbetssätt och att utredningstiderna har kortats. Fler fall har gått till domstol. Men när det kommer till dödsolyckorna ser det inte ut som att det händer så mycket, i alla fall om

man tittar på de siffror som jag lyfte upp i början av mitt inlägg. Det är fortfarande alltför få som över huvud taget får ta något som helst ansvar för dessa människors död.

Vi socialdemokrater lägger under detta riksdagsår fram ett förslag om att vi vill se över lagstiftningen med syfte att se till att fler lagförs. Jag vill fråga statsrådet om hon också ser problemet och om hon skulle kunna tänka sig att se över lagstiftningen.

Anf. 16 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Vi återkommer till hur viktiga skyddsombuden är. I våras hade jag en interpellationsdebatt med Paulina Brandberg om just dödsolyckor i arbetslivet. Det finns säkert de som tror att folk inte lyssnar på debatter här i riksdagen, men så är det verkligen inte. Jag har fått ganska mycket respons, både via telefonsamtal och mejl, från personer som är anhöriga till människor som har förolyckats på jobbet. Ofta har det berott på stress eller slarv på arbetsplatserna, det vill säga att man hade kunnat förutse jättemånga av olyckorna.

Detta är någonting som tyvärr ofta återkommer. Det är unga personer, man var inte redo för uppgiften, man skarvade, man hade bråttom, uppdragsgivaren ville att arbetet skulle bli klart på utsatt tid – annars skulle företaget riskera vite, och så vidare. Det där måste man på riktigt komma åt. Det kan inte vara så att profit och pengar är viktigare än att människor ska kunna utföra farliga jobb utan att riskera att inte komma hem dagen efter.

Det fantastiska året 1974 skrev Dan Berglund en låt som heter *De mördades fria republik*. Jag tar ett litet citat: ”Vi mördades i den svenska industrin. Vi är femhundra per år som blir slaktade som svin.” Det var kanske inte riktigt 500 personer per år som dog i den svenska industrin, men närapå. Det som händer i mitten av 70-talet, förutom allt annat, är att många av våra rättighetslagar kommer. Vi får arbetsmiljölagar, förtroendemannalagar och så vidare.

Sedan man tog tag i detta arbete har också dödsolyckorna minskat. De har minskat stadigt under lång tid, men hittills i år är det orimligt många personer som har dött på arbetsplatsen. Jag minns inte exakt, men jag tror att det under en vecka i augusti var tre personer som dog på sina arbetsplatser. Så kan man såklart inte ha det.

Som tidigare talare har sagt är det svårt att väcka åtal och svårt att komma åt detta. Det är arbetsgivaren som har ansvaret. Men det är alltså jättesvårt att komma åt det här, för det finns underleverantörer och sidoleverantörer. Det är därför svårt att veta precis vem det är som har ansvaret.

Vänsterpartiet har tidigare, ganska länge, sagt att man borde ha statliga kriskommissioner varje gång någon dör på jobbet för att verkligen gå till botten med varför någon dog på en arbetsplats och hur man kan förhindra att det någonsin sker igen.

Anf. 17 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! En död i olycka i Göteborgs hamn. Man död i arbetsplatsolycka i Lysekil. Man död på sågverk – andades in rök. Flera skadade i explosion vid Sahlgrenska. Fyra personer har skadats i en arbetsplatsolycka i närheten av universitetssjukhuset. Man död i arbete med vedklyv.

Prot. 2023/24:20
20 oktober

Svar på
interpellationer

Död efter fall från byggställning. Mördad på sitt första jobb – 19 år och ensam.

Det här är bara några rubriker som vi får bevittna. Det blir också oftast bara rubriker, och det är inte heller alla fall som uppmärksammas ens i en rubrik.

Min egen oro har varit konstant genom hela min uppväxt eftersom jag har haft en pappa i byggbranschen. Jag har fått nyheter till mig om att trapphus har rasat eller andra saker. Jag har varenda gång kunnat andas ut, för det var inte just min pappa. Men jag har många gånger fått höra att det var arbetskamrater till min pappa. Det var sonen eller pappan till någon som var offret dessa gånger. Pappa har fortfarande inte gått i pension, så jag har oron kvar.

Man kan tycka att tonläget är allvarsam eller delvis kanske alltför uppskruvat. Men jag tycker ändå att det kan vara befogat, för det här är människor som omkommer när de tjänar sitt eget levebröd. De kommer inte hem för att de har gått till jobbet för att göra sin plikt och kräva sin rätt. Det är inte värdigt ett land som Sverige, men det ska inte förekomma någon annanstans heller. Vi måste ta det på absolut största allvar varje gång det händer.

Min fråga handlar om att jag tycker att statsrådet är osynlig. Det har inte varit en enda pressträff. Det har inte varit någon reaktion från statsrådet där hon inskärpt allvaret när flera dödsolyckor sker under samma vecka. Var är statsrådet där hon reagerar och agerar? Hon har inte kallat till sig fackföreningsrörelsen, arbetsgivarna eller andra aktörer för att inskräpa allvaret.

Det enda jag ser är att statsrådet säger att detta är viktigt och att hon följer frågan. Men var är ansvaret? Var är reaktionen på det som faktiskt händer när människor dör på våra arbetsplatser?

Efter de senaste årens toppnoteringar är antalet arbetsplatsolyckor tillbaka på ungefär samma nivå som före pandemin. Trots detta är antalet arbetsplatsolyckor med dödlig utgång det högsta på tolv år i Sverige – 33 stycken, enligt Arbetsmiljöverket i augusti. I Skåne hade fram till augusti redan lika många dödsfall rapporterats som vanligtvis inträffar på ett helt år.

Det minsta jag begär är att ansvarigt statsråd ska reagera. Jag hoppas att vi kan ta detta vidare. Som statsrådet flera gånger säger är det arbetsgivaren som har det yttersta ansvaret. Trots detta är förslagen osynliga och kraven väldigt få. Jag hoppas att vi kan få se mer.

Anf. 18 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Till att börja med vill jag bekräfta att vi delar problembilden. Även om det inte varit just ledamoten Amløhs pappa som förolyckats har det varit någon annans pappa eller bror. Varje sådan dödsolycka är en fullständig tragedi.

Vi vet att större delen av de dödsolyckor som inträffar på våra arbetsplatser i Sverige hade kunnat undvikas om man hade haft ett systematiskt arbetsmiljöarbete och sett de säkerhetsrisker som finns. Det är otroligt viktigt med ordentliga riskbedömningar och ett gediget säkerhetsarbete på våra arbetsplatser.

Innan den här interpellationsdebatten hade vi en debatt om skyddsombud. Här vill jag också betona de lokala skyddsombudens jätteviktiga roll i det dagliga arbetsmiljöarbete som sker på våra arbetsplatser. Jag är därför väldigt nöjd med att regeringen har gett ett uppdrag till Arbetsmiljöverket för att vi ska kunna få fler skyddsombud att engagera sig på våra arbetsplatser.

Även rättsväsendets roll togs upp här. Om någon dör på sitt jobb är det naturligtvis viktigt att reda ut ansvarsfrågan. Det är väldigt viktigt för anhöriga att få upprättelse. Det här är jättekomplicerade utredningar. Det är speciella poliser och också speciella åklagare som arbetar med just de här brotten. Vi har en särskild enhet inom Åklagarmyndigheten, Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål, som jobbar med dessa utredningar just eftersom de är väldigt komplicerade. Detta kräver resurser.

Jag är väldigt glad att den här regeringen har satsat rejält på rättsväsendet. Vi har en situation i Sverige med många parallella kriser, och den situationen är jag orolig att hela vår samhällsstruktur och vårt rättsväsen inte kommer att mäkta med. Vi har koranbränningar, gängkriminalitet och stora säkerhetskriser. Samtidigt måste den här brottsligheten, som fortsätter år efter år, också prioriteras. Vad gör vi när allt måste prioriteras? Vi måste föra till resurser, och det är jag glad att den här regeringen har gjort i sin budget.

Det är viktigt att vi pratar brett om arbetsmiljöfrågorna. Därför är jag väldigt glad att ledamoten Magnusson tar upp frågan om stress. Det är lätt att stirra på de fruktansvärda dödssiffrorna, men dels är det bara toppen av ett isberg av alla fysiska skador som sker på våra arbetsplatser, dels är det bara en del av problematiken.

Stress är en otroligt viktig fråga som inte syns på ytan och som också har ett viktigt jämställdhetsfokus. Vi vet att det är män som dör på jobbet, men samtidigt ser vi väldigt många kvinnor som drabbas oerhört mycket av stress på ett sätt som till och med ibland också tar deras liv.

Jag ser nu att min talartid snart löper ut, så jag kommer att hålla mig kort och förhoppningsvis fortsätta prata om stress i nästa anförande.

När det gäller stress är det viktigt att vi inte bara har tydliga riktlinjer för vår fysiska arbetsmiljö utan också att vi i vår strategi ser till de risker som gör att människor blir sönderstressade och sjukskrivna från sina arbetsplatser. Jag kommer att återkomma till den frågan.

Anf. 19 JIM SVENSK LARM (S):

Fru talman! Statsrådet nämnde i sitt första inlägg lite om arbetslivskriminaliteten, ett annat område som jag har fokuserat lite extra på under det senaste året. På det området vet vi att arbetsmiljön tyvärr är väldigt utsatt. Fusk inom just arbetsmiljöbiten hör till den vanligaste arbetslivskriminaliteten. Att spara in på arbetsmiljön och medvetet bryta mot regler och lagar är näst intill hänsynslöst. Arbetare som är i beroendeställning tvingas jobba i en arbetsmiljö där de riskerar livet varje dag. Att få ned dödsolyckorna och andra allvarliga olyckor på arbetsplatser hänger därför tätt ihop med just arbetet mot arbetslivskriminalitet.

Nu handlar den här debatten om arbetsmiljön, men jag vill ändå passa på att i förbifarten beröra lite om arbetslivskriminaliteten – specifikt sekretessen. Det har varit uppe flera gånger i tidigare debatter med statsrådet och statsrådets kollegor att sekretessen ställer till det enormt. Det har fun-

nits ett färdigt förslag på regeringens bord sedan den tillträdde, men när vi kollar på höstens propositionslista ser det inte ut att komma någonting där. Regeringen fortsätter alltså låta de fuskande företagen prata med varandra medan myndigheterna inte får den möjligheten.

Men åter till diskussionen om arbetsmiljön. Något behöver göras för att fler ska få en säker och god arbetsmiljö. Det handlar om samverkan på arbetsplatserna men också om att fler som bryter mot lagarna måste lagföras. Därför behöver tiden för utredningar förkortas, kvaliteten på utredningarna förbättras och kunskapen kring arbetsmiljöbrotten stärkas generellt.

Fru talman! Jag vill också ta upp något av det som min kollega Adrian Magnusson pratade om, den ökade stressen. Detta är ett ständigt återkommande problem. Rekordmånga är sjukskrivna, vilket också Adrian Magnusson framförde här. Det märks inte minst inom välfärden, där resurserna inte räcker till. Det finns inte resurser att bemanna upp, och därför får man stressa ännu mer. Här har regeringen ett stort ansvar i och med att den inte prioriterar välfärden. Vi ser återigen genom handlingar att arbetsmiljön för välfärdens hjältar inte är så högt prioriterad för regeringen.

Tänker statsrådet vidta några åtgärder för att inte fler ska bli sjuka till följd av den ökade stressen, oavsett om det är inom de myndigheter som regeringen minskar anslagen till eller om det är hos de välfärdens hjältar som får springa fortare när sjukvården inte får de resurser den behöver?

Fru talman! Nästa vecka är det arbetsmiljöveckan runt om i hela EU för att uppmärksamma just arbetsmiljöarbetet. Kommer regeringen då att inse att något behöver göras och genom handling visa hur viktig arbetsmiljön är, eller kommer det att vara ytterligare en vecka då statsrådet inte träffar parterna och då Arbetsmiljöverket inte får i uppdrag att analysera dödsolyckorna? Hur kommer det att bli?

Anf. 20 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Precis som statsrådet var inne på har jag valt ett kanske lite annat perspektiv än vad mina kamrater gjort. Jag tyckte att det var viktigt, för jag har sett människor, både från min studietid och på min gamla arbetsplats, förändras på ett sätt som jag inte tycker att man ska behöva förändras på när man är i 20-årsåldern – på grund av stress, på grund av att man har orimliga krav på sig, på grund av ständiga effektiviseringskrav, på grund av ständigt tillkommande arbetsuppgifter och så vidare. Det är en fråga som behöver lyftas upp i den här typen av församlingar. Jag uppskattar verkligen statsrådets positiva inställning till att denna problematik lyfts upp.

Det är viktigt med reformer och att vi tar fram reformer för att minska stressen. Det är viktigt att vi ger myndigheterna de resurser som krävs. Det är viktigt att vi ser till att myndigheter och välfärd fungerar. Men jag tror inte att man ska underskatta vikten av att lyfta upp den här typen av frågor och att visa människor ute i landet att vi i alla fall försöker förstå deras vardag, att vi försöker förstå deras problem i vardagen.

Precis som statsrådet var inne på och som jag också anförde är det ofta kvinnor som drabbas. Det är ofta kvinnor som har varit anställda på en myndighet i många år som drabbas av stress, också sent i arbetslivet. Även det måste vi försöka komma ifrån. Det är inte värdigt.

Jag ser fram emot mer diskussion om frågan. Jag är säker på att vi kommer att återkomma till den. Jag ser också fram emot att ta del av de förslag i frågan som jag hoppas kommer från regeringen. Annars får vi väl återigen diskutera det här i kammaren.

Prot. 2023/24:20
20 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 21 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Enligt Arbetsmiljöverket beror de flesta arbetsplatsolyckor på bristfälliga riskbedömningar eller på att sådana inte görs alls. Om riskbedömningar hade gjorts hade fler eller alla arbetstagare levt i dag.

Bristande eller obefintligt förebyggande arbetsmiljöarbete kan få oerhörda konsekvenser för arbetstagarna. Men konsekvenserna för den som inte följer reglerna om det förebyggande och systematiska arbetsmiljöarbetet uteblir ofta helt.

Jag har många gånger hört ministern prata om hur viktigt det förebyggande arbetsmiljöarbetet är för att förhindra olyckor och ohälsa på jobbet. Men om jag ska vara ärlig verkar det vara mest prat. Jag har nämligen inte noterat några initiativ från ministern. Och på listan över de förslag som regeringen planerar att lägga fram för riksdagen är det ödsligt tomt; inte ett enda lagförslag på arbetsmiljöområdet planeras från ministern.

Ända sedan ministern tillträdde har det funnits förslag på hennes bord. Om de skulle genomföras skulle de faktiskt kunna lägga tyngd bakom orden. Förslagen är ett resultat av den arbetsmiljöstrategi som ministern säger sig vilja följa. Ett år har ministern haft på sig att ta ställning till om man ska införa till exempel fler sanktionsavgifter och konsekvenser för arbetsgivare som inte jobbar systematiskt med arbetsmiljöarbetet. Det är ett av förslagen som just nu mest verkar samla damm på ministerns skrivbord.

Det duger inte längre att skjuta det framför sig. Det är på sin plats att ministern tar ställning till förslagen och säger vad hon vill.

Anf. 22 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Den här regeringen pratar väldigt ofta om att vi måste ta tag i kriminaliteten och att det är viktigt att skärpa straffen för dem som begår brott. Då har jag några få tips. Jag och Vänsterpartiet tror nämligen att det skulle vara bra att införa en arbetsmiljöbalk, där man samlar olika arbetsmiljöbrott, och att till exempel göra en översyn av bland annat företagsböter.

På en mattfabrik förolyckades en ung kvinna för två år sedan när hon jobbade ensam under ett nattsift. Det påtalades olika brister som orsakat olyckan. Men företaget vidtog inte alla åtgärder som behövdes. Det beror helt enkelt på att den bot som man får om man bryter mot reglerna är så pass mycket lägre än vad själva produktionen ger när maskinerna är igång dygnet runt. Det är ju väldigt skevt.

Jag tänker därför att regeringen, som ofta pratar om att de vill bekämpa kriminaliteten, verkligen måste skärpa olika lagkrav och försöka göra allt för att uppnå nollvisionen; ingen ska behöva dö på jobbet.

Anf. 23 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Det är precis som vi alla, även statsrådet, har inlett med att säga: Ingen ska behöva dö på eller av jobbet.

I dag är det mycket som lägger grunden för att de yttersta konsekvenserna blir att man blir sjuk eller sjukskrivs på grund av jobbet när många faktorer på arbetet och i arbetsmiljön är i grunden dåliga. Det fungerar inte. Det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar inte. De riskbedömningar som behövs görs inte. Det kan handla om alltifrån asbestsaneringar som inte går rätt till eller om stress och allt däremellan. Den yttersta konsekvensen blir som sagt att man blir så pass sjuk att man inte kan jobba mer över huvud taget eller att man inte kommer därifrån med livet i behåll.

Vi vill verka för att vi ska ha en nollvision. Ingen ska behöva dö eller bli sjuk av arbetet.

Vi har ställt en rad frågor till statsrådet under debatten. Jag har själv frågat om hon är beredd att kraftsamla och ta tag i det här för att inskräpa allvaret, med tanke på hur många som till och med dör. Men vi i Socialdemokraterna har också lagt fram förslag som visar att vi vill göra mer. Vi är beredda att se över lagstiftningen för att fler ska lagföras.

Statsrådet har inte svarat på det. Det vore på sin plats att statsrådet ändå ger oss någon typ av svar som en någon indikation om vad hon vill på området. Hittills har vi inte fått några förslag. Förslagen är osynliga, och kraven på arbetsgivarna har inte inskräpts. Varför?

Anf. 24 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! När det gäller att det är viktigt att ha regelbundna samtal om de här frågorna vill jag poängtera att regeringen fortsätter med de arbetsmiljöforum som har pågått under strategiperioden 2021–2025. Det är ett forum där både tidigare och pågående planerade åtgärder inom ramen för arbetsmiljöstrategin diskuteras tillsammans med arbetsmarknadens parter, Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Det är ett forum för de åtgärderna och något som regeringen fortsätter med.

Jag vill gå tillbaka till där jag slutade mitt förra anförande. Vi vet att det på de arbetsplatser där det i dag sker dödsolyckor ofta beror på slarv, som någon av debattörerna var inne på. Det handlar inte om medvetna avvikelser eller risker. Det beror på slarv och på att det går fort. Detta hänger såklart ihop med det vi pratade om när det gäller stress.

När man tittar på de här frågorna tror jag att det är viktigt att inte fastna i stuprör. Vi måste lyfta blicken. Vi kan absolut ha strategier. Det är jätteviktigt att ha strategier för att hantera även den psykosociala arbetsmiljön. Men vi måste också se på de bakomliggande orsakerna.

Något som bekymrar mig mycket är den kompetensbrist vi har i Sverige. Inom många yrken är det otroligt svårt att få tillräckligt många anställda för att kunna klara av jobbet.

Samtidigt har vi i Sverige en enorm utnyttjad resurs i form av människor som kommit hit från andra länder men som står långt från den svenska arbetsmarknaden, inte för att de inte har kompetens eller för att de inte skulle klara av att utföra ett arbete utan för att de inte har blivit insläppta. De har inte blivit integrerade och inte blivit insläppta i det svenska samhället och på den svenska arbetsmarknaden.

Ska vi lösa de problem vi pratar om här kan vi inte titta i det smala stupröret, utan vi måste se på vårt samhälle i stort och se hur vi använder den resursen för att få ut kompetent och bra arbetskraft på vår arbetsmarknad som en åtgärd för att komma åt den här problematiken.

Jag vill också vara tydlig med att även om det är så att de flesta arbetsgivare vill göra rätt finns det också de som inte vill det. Det finns de som tar genvägar på bekostnad av arbetstagarnas hälsa och välmående och ibland även liv. Detta är något som vi måste ta på oerhört stort allvar inom vårt arbete med arbetslivskriminaliteten.

Jag ser också att vissa branscher är mer drabbade än andra. Jag har bland annat i medierna pratat om bärplockarbranschen, där jag har sett att vi i stora delar faktiskt har en modern form av slaveri.

Jag kan försäkra debattörerna att det finns ett intensivt pågående arbete på Regeringskansliet med de här frågorna. Vi kommer i närtid att gå fram med det arbetet med full fart samtidigt som vi fortsätter arbetet med att upprätta a-krimcenter i flera delar av Sverige.

Anf. 25 JIM SVENSK LARM (S):

Fru talman! Jag tycker att den här debatten visar att arbetsmiljön förtjänar mer fokus från regeringen. Många viktiga inlägg har gjorts här som berör en bredd av olika saker som var och en påverkar arbetsmiljön och gör att folk trivs på jobbet och kommer hem från jobbet.

En god arbetsmiljö ska inte vara något som det tummas på utan något som alla förtjänar och alla har rätt till. Men då behövs det utbildade skyddsombud och utbildade chefer som förstår vikten av ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Då behövs det god kunskap om hur vi förebygger såväl olyckor som annan ohälsa. Då behövs det rätt resurser till våra myndigheter för att utreda och lagföra dem som fuskar med arbetsmiljön.

Då behövs det tydligen också en ny regering. Dagens SD-regering pratar gärna om vikten av en god arbetsmiljö, men i själva verket prioriterar man bort möten med parterna, skippar möten om arbetsmiljöstrategin och reagerar inte på det stora antalet dödsfall som sker på svensk arbetsmarknad.

Nej, fru talman, jag har inte mycket tilltro till dagens SD-regering. Den kommer inte att göra Sveriges arbetsplatser tryggare. För Sveriges arbetare har Sverige blivit både fattigare och farligare. Ett år med SD-regeringen har gjort både arbetsplatserna och samhället fattigare och farligare, och jag har tyvärr ingen tilltro till att det kommer att ändras de kommande tre åren.

Anf. 26 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Till att börja med vill jag bemöta påståendet att jag inte har haft någon kontakt med arbetsmarknadens parter. Det är inte korrekt. Jag har haft flera möten med de centrala organisationerna vid ett flertal tillfällen. Så sent som förra veckan besökte jag Unionens kongress, och jag har tidigare träffat Unionen, Saco, LO, TCO och flera andra fackförbund. Det har jag gjort vid ett flertal tillfällen. Den informationen är alltså inte korrekt.

Jag uppskattar som sagt den här debatten, och jag delar interpellantens uppfattning att det här är frågor som borde få mer fokus i vårt samhälle, inte minst mediefokus, för att människor ska få upp ögonen för dessa frågor. Det är tyvärr inte något jag styr över. Jag styr över regeringens åtgärder på området, och jag kan försäkra både interpellanten och övriga debattörer om att det pågår ett aktivt arbete på Regeringskansliet som vi så småningom kommer att se resultatet av.

Det viktiga är att vi hittar rätt åtgärder – att det blir rätt åtgärder, evidensbaserade åtgärder, som verkligen får effekt. Det är bättre att det blir rätt än att det går fort, och det kommer att bli tydligt för både interpellanten och övriga debattörer att arbetet pågår.

Slutligen vill jag tacka interpellanten och debattörerna för denna viktiga debatt. Jag är säker på att vi kommer att fortsätta diskutera de här frågorna här i kammaren vid fler tillfällen framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2023/24:41 om statens ansvar vid industrietableringar

Anf. 27 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Peder Björk har frågat mig om regeringen avser att ta initiativ för att förtydliga Trafikverkets uppdrag så att staten tar sin del av ansvaret för investeringar i statlig infrastruktur i samband med industrietableringar. Peder Björk har vidare frågat mig om regeringen i närtid avser att tillföra ytterligare ekonomiska medel så att Trafikverket har de finansiella resurser som krävs för att kunna ta sin del av ansvaret för investeringar i statlig infrastruktur i samband med industrietableringar.

Inledningsvis vill jag påminna om att jag i augusti i år svarade på en skriftlig fråga från Peder Björk om statens ansvar för infrastruktur kopplat till industrietableringar. Av mitt svar framgick att huvudprincipen är att det är statens uppgift att svara för investeringar i statlig transportinfrastruktur men att Trafikverket kan pröva möjligheten till medfinansiering från olika intressenter. Om en statlig investering till någon del är att betrakta som främst en kommunal angelägenhet kan det i vissa fall vara rimligt att berörda kommuner bidrar till investeringen i fråga.

När det gäller frågan om att tillföra ytterligare ekonomiska medel så att Trafikverket har de finansiella resurser som krävs för att kunna ta sin del av investeringsansvaret vid industrietableringar kan jag konstatera att behoven inom infrastrukturen är stora. Genomtänkta prioriteringar behöver göras mellan olika åtgärder, och det är viktigt att detta görs i en ordnad process med ett tillräckligt underlag.

Regeringen har redan inlett arbetet med en ny nationell plan för 2026–2037 genom att i ett första steg ge Trafikverket i uppdrag att ta fram ett inriktningsunderlag. I uppdraget framgår att myndigheten bland annat ska beakta kapacitetshöjande insatser i järnvägssystemet. Trafikverket ska även redogöra för pågående arbete med att stärka arbetsätt och metoder för underhållsverksamheten för att förbättra genomförandet utifrån ett kostnads- och kapacitetsperspektiv. Myndigheten ska också bedöma tillkommande finansiering utöver den ekonomiska planeringsramen, exempelvis medfinansiering. Senast den 15 januari 2024 ska Trafikverket redovisa inriktningsunderlaget till regeringen.

Sverige ska föra en ambitiös, effektiv klimatpolitik för att nå klimatmålen. Det svenska näringslivet ska ges förutsättningar att vara ledande i den gröna omställningen. Hur Trafikverket arbetar med investeringar i statlig infrastruktur i samband med till exempel industrietableringar och

hur man interagerar med sin omvärld är en av många frågor som jag löpande följer upp i dialog med myndigheten.

Prot. 2023/24:20
20 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 28 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Anledningen till att jag ställde den här interpellationen är att vi nu ser en stor framväxt i norra Sverige av ny, grön industri. Den är viktig för omställningen, men den ger också tusentals nya jobb.

I samband med att denna nya industri växer fram krävs det ofta stora investeringar i infrastruktur, och en del av de investeringarna handlar om att knyta nya industriområden till den statliga infrastrukturen.

I det exempel som jag lyfte fram i interpellationen är det fråga om den gröna industrin som växer fram i Västernorrland, i det här fallet i Torsboda. Det handlar om att man vid industrietableringen behöver ansluta till en ny trafikplats på det nationella vägnätet, i det här fallet Europaväg 4.

I samband med det har Trafikverket varit tydligt med att man vill att kommunerna ska stå för investeringen. Precis som statsrådet helt riktigt sa ställde jag tidigare en fråga i ett skriftligt förfarande, och jag tyckte att statsrådets svar var bra. Där framgick tydligt att huvudprincipen är att staten ska ta ansvar för investeringar i statlig infrastruktur.

Fru talman! Faktum är att Trafikverket har agerat precis tvärtom, både före och efter att jag ställt den skriftliga frågan. Trafikverket fortsätter att hävda att kommunerna ska ta ansvaret för att betala för investeringarna. Inte nog med det, efter det att jag ställde den skriftliga frågan har Trafikverket valt att överklaga detaljplanen eftersom kommunerna säger att de inte vill betala för investeringar i statlig infrastruktur. Det är därför jag har valt att lyfta upp frågan i en interpellation, det vill säga för att uppmärksamma statsrådet på hur Trafikverket agerar runt om i landet och i det här fallet i Västernorrland. Jag vill också ge statsrådet en möjlighet att tydliggöra vad som är regeringens hållning i frågorna.

Fru talman! Jag blir förvånad över att statsrådet upprepar svaret på den tidigare frågan och bara hänvisar till huvudprincipen. Min fråga var ju mer specifik än så. Den handlade om huruvida regeringen är beredd att ändra på uppdraget till Trafikverket så att man håller sig till den huvudprincip som statsrådet själv har lyft fram i sitt svar. Är regeringen och statsrådet beredda att ge ett förtydligat uppdrag till Trafikverket, så att man faktiskt följer den huvudprincip som statsrådet själv framhåller både i det tidigare skriftliga svaret och i dagens interpellationssvar?

Anf. 29 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Precis som Peder Björk beskriver sker nu en nyindustrialisering och en expansion i den gröna omställningen som skapar jobb och tillväxt i hela landet. Regeringen ser stora möjligheter, inte minst för norra Sverige, att leda den nya industriella revolutionen och bli en motor för gröna innovationer.

Den nya hållbara industrin etablerar sig. Kan den delen av landet bli ledande i den globala klimatomställningen? Vi ser utvecklingen i flera andra delar av landet samtidigt.

Det finns ett stort behov av förstärkningar av vägnätet och i järnvägsinfrastrukturen, inte minst strategiskt och samhällsekonomiskt lönsamma åtgärder som främjar den industriella gröna omställningen i Sverige. Mot

den bakgrunden, och mot bakgrund av vad som sker i norra Sverige, gav regeringen ett uppdrag till Trafikverket i mars om att analysera åtgärder i transportinfrastrukturen i Norrbottens och Västerbottens län. I uppdraget skulle Trafikverket beskriva planeringsläget och möjligheten att tidigare lägga åtgärder kopplade till eventuella brister och flaskhalsar som kan uppstå i transportsystemet till följd av nyindustrialiseringen. Myndigheten skulle även utreda förutsättningar och möjligheter till medfinansiering av berörda åtgärder och förskottering för att skynda på ett genomförande. Trafikverket redovisade uppdraget i mitten av september, och regeringen bereder nu förslagen och avser att återkomma i den frågan.

Det som Peder Björk lyfter fram här är något som ligger mer söderut. Det är ett ärende som är överklagat, och en överklagandeprocess kan jag som statsråd inte kommentera. Det är ett beslut som Trafikverket har tagit och ansvarar för, och det ankommer inte på regeringen eller ett enskilt statsråd att kommentera ett pågående ärende. Det hoppas jag att ledamoten har respekt för.

Regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att ta fram ett nytt inriktningsunderlag, som är ett första steg på den nationella planen. Som jag sa i mitt inledande svar, fru talman, finns många stora behov i infrastrukturen i hela landet, och det är viktigt att genomtänkta prioriteringar görs mellan olika åtgärder och att det sker i en ordnad process med tillräckliga underlag. Det är förstås så att det som regeringen har pekat på i uppdraget handlar om inte minst arbetspendling och godstrafik, som är prioriteringar i regeringens arbete med järnvägsinfrastrukturen. Då förutsätter jag att Trafikverket när man arbetar med att ta fram inriktningsunderlaget, som man säger är första steget mot en ny nationell plan, tar hänsyn till just arbetspendling och godstrafik, vilket interpellanten lyfter fram är i behov av stärkt kapacitet i den här landsändan. Det ska också finnas med i det underlag som regeringen sedan får på sitt bord, som vi kommer att remittera och sedan återkomma med till riksdagen under nästa år i en proposition. I den kan vi fastslå ramarna för nödvändiga prioriteringar i infrastrukturen för att lyckas med den gröna omställningen som ska skapa jobb och tillväxt i hela landet.

Vi är överens, och jag hoppas att ledamoten har respekt för att jag som enskilt statsråd inte kan kommentera ett pågående ärende.

Anf. 30 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Jag har den största respekt för att statsrådet inte kan kommentera pågående ärenden, men jag tolkar svaret från statsrådet, där han hänvisar till nationell planering i Västerbotten och Norrbotten, som att han helt enkelt är nöjd med det uppdrag som Trafikverket har just nu. Statsrådet är uppenbarligen inte beredd att förändra uppdraget här och nu för att det ska bli ändring i just den här sakfrågan.

Om statsrådet och regeringen är nöjda med uppdraget till Trafikverket återstår en annan del av detta, nämligen att Trafikverket har ett tydligt uppdrag. Men om Trafikverket inte agerar enligt uppdraget kan man tolka det som att man inte tycker att man har tillräckligt med resurser. Om jag ska snälltolka statsrådets interpellationssvar tycker jag mig ändå se att regeringen är beredd att överväga att tillskjuta mer medel när förslaget till ny nationell plan läggs fram. Men den nationella planen kommer inte att läggas fram förrän tidigast 2026 med ikraftträdande 2027 och åren framåt.

Etableringen av den gröna industrin händer här och nu. Fabrikerna i Torsboda ska stå på plats och vara fullt fungerande om två till tre år. Då duger det inte att hänvisa till nationell plan som kanske kan ge fler resurser om tre, fyra, fem eller sex år. Det här handlar om den gröna omställningen och om tusentals jobb som står på spel för att fabrikerna ska stå på plats. Då kan inte Trafikverket utöva utpressning mot kommunerna och tusentals jobb för att få till investeringarna i infrastruktur.

Den här regeringen kan lägga tiotals miljarder kronor på skattesänkningar för dem som redan har det bra, men man tycks inte kunna överväga att skjuta till medel så att investeringarna kommer på plats så att inte kommunerna tvingas ta över dem.

Är regeringen beredd att i närtid skjuta till resurser till Trafikverket så att Trafikverket kan göra det som regeringen säger att verket ska göra, det vill säga ta ansvar för nationell infrastruktur runt om i landet?

Anf. 31 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Det är intressant att skattesänkningar så ofta kommer upp i debatten när man debatterar med en socialdemokratisk ledamot. Vi gör skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare i budgeten. Det är fråga om hushåll som är hårt pressade av ökade kostnader till följd av den höga inflationen. Budgeten är också svagt åtstramande så att inflationen dämpas.

Det parti som Peder Björk ingår i tog bort värnskatten under förra mandatperioden. Och det var under förra mandatperioden man tog fram den nationella plan som nu gäller. Där hade det socialdemokratiska partiet alla möjligheter att göra andra prioriteringar i den nationella plan som nu gäller. Det är långa horisonter när det handlar om transportinfrastrukturplanering. Så har det varit, och det är förstås en utmaning. Men Peder Björks parti hade chansen att göra andra prioriteringar.

Nu har den här regeringen visat att vi är beredda att agera snabbt. Att uppdraget för Västerbotten och Norrbotten snabbas på är ett exempel på detta.

Det är viktigt att se vad vi kan göra för att stärka kapaciteten för de många olika industrietableringar som sker i vårt land. Därför avbröt vi arbetet med nya stambanor för höghastighetståg, som hade ätit upp en väldigt stor del av infrastrukturkakan. Även detta är något som Peder Björks parti ska hållas ansvarigt för – trots Riksrevisionens kritik fortsatte man med den planeringen.

Vi tar alltså absolut ansvar för att vi ska ha mer medel för att klara av det statliga åtagandet. Men precis som jag sa i mitt svar kan det när en statlig investering gäller något som främst är att betrakta som en kommunal angelägenhet i vissa fall vara rimligt att berörda kommuner bidrar till investeringen i fråga. Det är också en del av det svar som jag har givit i dag i kammaren.

Jag tackar för respekten för att jag inte kan kommentera ett pågående ärende och därför inte kommer att göra det, fru talman.

Anf. 32 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Jag väljer att se hur det ser ut nu och titta framåt. Statsrådet och regeringen har alla möjligheter i världen att både förtydliga uppdraget till Trafikverket och tillskjuta mer pengar här och nu.

För att kort sammanfatta denna debatt är beskedet från regeringen att man inte är beredd att förtydliga uppdraget till Trafikverket. Regeringen är inte beredd att skjuta till mer pengar i närtid för att få till dessa så viktiga investeringar i ny, grön energi med tusentals nya jobb. Detta beklagar jag.

Men jag ska ändå, fru talman, ta fasta på det statsrådet säger i svaret på interpellationen, där han hänvisar till den löpande dialog som sker med Trafikverket i dessa frågor. För att statsrådet ska ha ordentligt på fötterna när han har denna dialog skulle jag välkomna att statsrådet tar kontakt med de berörda kommunerna för att ta reda på hur de faktiskt ser på detta. Jag skulle välkomna om statsrådet också skulle kunna tänka sig att göra ett besök i Västernorrland, på plats vid Torsboda, för att själv kunna se och ta del av den utveckling som sker och de behov som finns.

Det är nämligen väldigt mycket som står på spel, fru talman. Det handlar om den gröna omställningen och om tusentals jobb. Om man inte kan göra dessa investeringar i infrastruktur riskerar man just den gröna omställningen och dessa jobb. Jag hoppas att regeringen väljer att se framåt och se till att satsa på detta.

Anf. 33 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Tack, Peder Björk, för engagemanget! Regeringen har redan visat att vi är beredda att vidta åtgärder för att se vad vi kan göra för att skynda på nödvändiga förstärkningar av transportinfrastrukturen så att nyindustrialiseringen möjliggörs. Jag håller det alltså inte för uteslutet att vi kan vidta åtgärder. Jag har som sagt löpande dialog med myndigheten. Jag tror också att jag har fått en inbjudan via Kristdemokraternas gruppleddare Ronja Strid att fördjupa mig ännu mer i situationen. Jag välkomnar det lokala engagemanget och att ledamoten har lyft frågan här i kammaren i dag.

Jag ser fram emot fortsatt dialog, inte minst när vi kommer till arbetet med att revidera den nationella planen. Det är inte så jättelångt till dess att Trafikverket ska redovisa sitt uppdrag. Vi har genom de uppdrag vi har gett Trafikverket under året visat att regeringen förstås alltid är beredd att vidta åtgärder som kan påskynda den omställning som behöver ske och de förstärkningar som behöver ske för att vi ska klara av att öka arbetspendlingsmöjligheter och möjligheter för godstrafik. Vi kommer att fortsätta arbeta i den riktningen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2023/24:45 om åtgärder mot bakgrund av Trafikverkets utredningar

Anf. 34 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Carina Ödebrink har frågat mig vad jag och regeringen avser att vidta för åtgärder mot bakgrund av de presenterade utredningarna från Trafikverket.

Sverige ska fungera. Satsningar på järnvägen bör i första hand underlätta för arbetspendling och godstrafik. Regeringen prioriterar upprustning av befintlig järnväg, bättre vägstandard och utbyggd laddinfrastruktur före

investeringar i höghastighetståg. Behoven är stora, och en satsning på höghastighetsjärnväg skulle ha trängt undan andra nödvändiga investeringar.

Regeringen avbröt därför arbetet med det kostsamma projektet gällande höghastighetsstambanor, och Trafikverket har haft i uppdrag att utreda vilka tänkbara lösningar som på ett kostnadseffektivt sätt kan åstadkomma de kapacitetsförbättringar som behövs i stråket Göteborg–Borås och i Skåne.

Regeringen har också redan gett Trafikverket i uppdrag att ta fram ett inriktningsunderlag för den kommande revideringen av nationell plan. Detta är första steget mot en ny nationell plan för 2026–2037. Senast den 15 januari 2024 ska Trafikverket redovisa inriktningsunderlaget för regeringen.

Trafikverket redovisade utredningsuppdragen om åtgärder i stråket Göteborg–Borås respektive i Skåne före sommaren. Det är ett omfattande material som Trafikverket har levererat. Underlagen analyseras och bereds nu inom Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma i frågorna.

Anf. 35 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på min interpellation!

Dagen före julafton 2022 beslutade regeringen att uppdra åt Trafikverket att från och med denna dag avbryta planeringen för de så kallade centrala systemdelarna av de nya stambanorna, mellan Linköping och Borås respektive Hässleholm, via Jönköping. Man uppdrog vidare åt Trafikverket att från och med denna dag snarast avsluta det pågående projektet gällande Hässleholm–Lund, en del av nya stambanor, och man beslutade också att man för Ostlänken skulle identifiera och vidta kostnadsreducerande åtgärder.

Trafikverkets utredningar presenterades i juni i år, och sedan dess har det varit tyst från regeringens sida om den fortsatta inriktningen.

I beslutet från den 23 december i fjol säger man: ”Regeringen avser att efter Trafikverkets analyser återkomma med ett beslut om inriktningen för fortsatt planering av åtgärder som bidrar till att förbättra förutsättningarna för arbetspendlingen i de aktuella regionerna samt underlättar för utökade godstransporter i järnvägssystemet.”

Jag har sedan dess fått flera signaler utifrån landet om vad som händer från regeringens sida med anledning av utredningarna.

Projektet avseende sträckan Göteborg–Borås är pausat sedan december 2022. Vad kostar inte detta i tappad tid, framförhållning och framdrift i projektet? Jag tycker att det är ansvarslöst att regeringen dröjer med att ge besked om den fortsatta inriktningen. Mycket arbete och tid har lagts ned i projekten, och det är skattebetalarnas pengar. Stråket Göteborg–Borås är dessutom ett av de största pendlingsstråken i Sverige. Vad är regeringens besked till beslutsfattarna i Västra Götaland och till Trafikverket när det gäller denna sträcka? I dag är det, fru talman, bara elva dagar kvar.

När det gäller Skåne säger Trafikverkets rapport att det inte finns några åtgärder enligt fyrstegsprincipens steg 1–3 som kan tillföra den kapacitet som efterfrågas i det skånska järnvägsnätet. Trafikverket föreslår ett antal åtgärder för att underlätta framkomligheten för godstrafiken, om beslut fattas under 2023 så att de kan implementeras i anslutning till att Fehmarn Bält-förbindelsen öppnar 2029. Kostnaden för detta är cirka 860 miljoner kronor.

För arbetspendling och godstrafik är den högst prioriterade åtgärden en utbyggnad av två nya spår mellan Hässleholm och Lund, som finns med i nuvarande nationell plan. Denna åtgärd ger positiva effekter för järnvägs-systemet både i Skåne och i hela södra Sverige. Förslaget ökar som sagt framkomligheten men ger ingen ny kapacitet. Vad är regeringens besked i denna fråga? Det svar jag har fått från statsrådet ger ingen som helst vägledning om det som jag frågade om i interpellationen.

Anf. 36 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Ett järnvägssystem är ett system som behöver hålla ihop, och det blir inte starkare än dess svagaste länk. Precis som Carina Ödebrink framhåller behövs det besked från regeringen i en rad frågor när det gäller satsningar på järnväg.

Vi har tidigare haft en interpellationsdebatt här om utvecklingen i norra Sverige och den gröna industrins framväxt. Om hela landet ska hålla ihop och om vi ska ta vara på de möjligheter som ges krävs det investeringar i järnvägen. Det behövs i södra Sverige, och det behövs tydliga besked från regeringen om det, men det behövs också tydliga besked om hur man ser på utbyggnaden av järnvägen i norra Sverige.

Återigen, fru talman, detta är ett system som håller ihop, och det blir inte starkare än dess svagaste länk. Längs Norrlandskusten ser vi att behoven är otroligt stora för att få systemet att hålla ihop. Norrbotniabanan har påbörjats, men det finns inget besked om slutdatum då investeringen ska vara klar. På Ostkustbanan mellan Gävle och Härnösand har vi Sveriges längsta enkelspår – 27 mil enkelspårig järnväg där det i dag inte går att få in fler tåg. Det behövs dubbelspår på Ostkustbanan.

Lägg därtill investeringar på Malmbanan och ytterligare järnvägsanslutningar som behövs för att Sverige ska utvecklas och ska ta till vara möjligheterna med den gröna omställningen.

Som statsrådet framhöll i den tidigare interpellationsdebatten har regeringen gett ett uppdrag. Precis som för södra Sverige har man gett ett uppdrag för norra Sverige. Trafikverket ska komma tillbaka med en rapport angående möjligheten att prioritera och tidigarelägga åtgärder på järnvägen i Västerbotten och Norrbotten.

Min fråga till statsrådet är av samma slag som den som Carina Ödebrink ställde: När kommer regeringen att agera på den rapport som Trafikverket har levererat? Vad är regeringens besked, och när kommer konkreta förslag utifrån det underlag som regeringen har på sitt bord?

Anf. 37 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Det stämmer att Trafikverket har haft i uppdrag att ta fram förslag på en hantering både för Göteborg–Borås och för Skåne. När det gäller Göteborg–Borås återkom Trafikverket med förslag på fyra olika alternativ. Man kan sammanfatta de olika alternativen med att de föreslås ge mer regional nytta för pengarna. Detta har redovisats till regeringen. Vi har berett och analyserat förslagen.

Precis i dagarna före redovisningen av Trafikverkets förslag inkom ett västsvenskt ställningstagande från den så kallade stråksamverkansgruppen. De förordade ett annat, modifierat alternativ. Regeringen behöver förstås analysera det alternativet också. Det har gjort att vi har behövt ana-

lysera detta djupare, och det gör vi i högt tempo och kommer att återkomma med ett besked i närtid i den frågan.

Skåne ligger längre fram i planeringen. Där pågår en beredning. Vi analyserar det ganska omfattande underlaget från Trafikverket. Det visar sig att om sträckan Hässleholm–Lund inte ska vara en del av stambanan för höghastighetståg med en hastighet på 320 kilometer i timmen skulle man kunna få betydligt mer kapacitetshöjande åtgärder på plats för att få en bättre fungerande järnväg och ett bättre fungerande transportinfrastruktursystem.

Trafikverket har kommit med ytterligare förslag som man skulle kunna gå vidare med: förbigångsspår i Slätthult på Södra stambanan, utbyggnad av rangerbangården på Malmö godsbangård, mötesspår på godsstråket genom Skåne, förbigångsspår i Rättelöv och spår 21 i Hässleholm, förbigångsspår Mölleryd och förbigångsspår Blädinge.

Inför framtagandet av förra nationella planen fanns det med ett förslag från Trafikverket som skulle höja kapaciteten på Öresundsbron kraftigt. Det handlar om ett förslag om en ny planskild spårkorsning på Malmö bangård, ett anläggande av fler plattformsspår i banhallen på Malmö central och en utbyggnad till dubbelspår mellan Östervärns station och Malmö central. Det skulle höja kapaciteten när det gäller antalet tåg över Öresundsbron kraftigt just för att man ska ha möjlighet att omhänderta den ökande trafiken när Fehmarn Bält-förbindelsen öppnas.

Detta gick inte den förra regeringen vidare med. Det fanns inte med i nationell plan.

När vi gav Trafikverket uppdraget att ta fram denna redovisning pekade vi särskilt på just den omständighet som också Carina Ödebrink lyfte fram, nämligen att Fehmarn Bält-förbindelsens öppnande kommer att öka trycket ännu mer när det gäller kapaciteten på den svenska sidan.

Det är ett omfattande underlag som är intressant och väldigt väl underbyggt som regeringen analyserar och bereder och kommer att återkomma till i närtid. När det gäller de frågor som Peder Björk tar upp vill jag säga att just den redovisningen av alla behov som Peder Björk ser är ett väldigt gott argument för regeringens ställningstagande att avbryta planeringen för nya stambanor för höghastighetståg i de södra delarna av landet.

Vi har mycket stora behov på Ostkustbanan, på Malmbanan och i norra Sverige, precis som Peder Björk nämner. För att klara av att bygga ut kapacitet och även underhålla den eftersatta anläggningen på väg- och järnvägssidan behöver vi resurser, och det har vi genom de beslut som regeringen har fattat gett bättre förutsättningar för.

När kommer då regeringen att återkomma när det gäller det uppdrag som vi har gett till Trafikverket med åtgärder för att snabba på investeringar i Norrbotten och Västerbotten? Jag kan i dag inte säga något exakt datum, men vi arbetar i högt tempo även med de frågorna. Det kan Peder Björk och Carina Ödebrink vara säkra på.

Anf. 38 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! I dag, den 20 oktober, är det elva dagar kvar av den förlängda pausen för projektet Göteborg–Borås. Inom elva dagar måste alltså regeringen lämna besked. Det är möjligt att det kommer ett besked, men det hade väl i så fall kunnat beskrivas eller antydast av statsrådet i den här viktiga debatten?

Prot. 2023/24:20

20 oktober

Svar på
interpellationer

Det som gäller Malmö godsbangård och förändringarna där finns med i nationell plan. Faktum kvarstår att Trafikverket säger att det inte finns några andra alternativ än att bygga nytt om man ska öka kapaciteten i järnvägssystemet i Skåne.

I regeringens beslut att uppdra till Trafikverket att ta fram ett inriktningsunderlag för arbetet med den nya nationella planen står det: ”Infrastrukturåtgärder i järnvägssystemet bör inte fragmenteras utan planeras utifrån ett systemperspektiv så att de så snart som möjligt kan ge önskade effekter för trafiken.” Men ministerns svar här och regeringens agerande visar ju på en total avsaknad av helhetstänk, som just leder till en fragmentering av den viktiga infrastrukturen – en infrastruktur som inte har något egenvärde i sig utan syftar till att de olika delarna tillsammans ska bidra till en större nytta.

Jag är väldigt glad över att min partikamrat Peder Björk lyfter fram även de norrländska aspekterna i den här debatten. Allting hänger ju hänger ihop. Den unika expansion som nu sker i norra Sverige förutsätter inte enbart en robust och tillförlitlig infrastruktur där utan lika mycket att det finns en helhetssyn och ett systemtänk med tillförlitlig infrastruktur i hela landet. Detta är särskilt viktigt för fungerande godstransporter, då det mesta av godset passerar genom södra Sverige och vidare ut i Europa och världen.

Min interpellation tar sin utgångspunkt i Trafikverkets tre utredningar om Skåne, Göteborg–Borås och Ostlänken och den oro som jag vet finns i de delarna kring regeringens avsaknad av besked. Men indirekt, fru talman, handlar min interpellation också om läget i en av de viktigaste export- och industridelarna i Sverige i dag, nämligen Jönköpings län.

Ministerns och regeringens tal om att satsningar i infrastruktur i första hand bör underlätta för arbetspendling och godstrafik gäller uppenbarligen inte för denna viktiga del av landet. Det tycker jag är sorgligt och beklagligt men också högst anmärkningsvärt.

Andreas Carlson får gärna återkomma och ge sin syn på hur han ser på hur vi ska kunna utveckla infrastrukturen även i det som nu har blivit en vit fläck i Sverige.

Anf. 39 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att statsrådet och regeringen är väldigt snabba med att kommunicera vad man säger nej till, vad man är emot för någonting. Men man tycks inte ha något större intresse av att vara snabb med att kommunicera de satsningar som man faktiskt vill se. Det är beklagligt, för det behövs besked om vilka satsningar som regeringen är beredd att göra de kommande åren. Den gröna omställningen sker här och nu. Industrietableringarna sker här och nu. Då går det inte att vänta på en nationell plan eller bortom den planen. Besked om inriktning och prioritering behöver ges här och nu.

Fru talman! Jag noterade ändå att statsrådet inte hänvisade till den nationella planen när det gällde satsningar i Västerbotten och Norrbotten. Jag tar det som ett litet tecken på att det finns en öppning för att regeringen kan överväga att ge ett besked tidigare än i den nationella planen.

Det är ju så att regeringen och regeringens företrädare har utställt ett antal tydliga löften under valrörelsen, inte minst när det gäller dubbelspår på Ostkustbanan. Statsministern har under valrörelsen, men även efter valrörelsen, sagt att dubbelspår på Ostkustbanan ska vara färdigställt till 2035. Statsrådets egen partiledare har sagt exakt samma sak under valrörelsen. Min avslutande fråga, fru talman, till statsrådet är: Vilka mått och steg anser statsrådet att man behöver ta för att kunna leva upp till det löftet?

Anf. 40 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Låt mig börja med Peder Björks avslutande fråga, för svaret ligger egentligen i det som han inledde med. Man behöver göra prioriteringar för att ha möjlighet att ha resurser för de satsningar man vill göra. Det var därför som regeringen avbröt planerna för nya stambanor för höghastighetståg. Det är resurskrävande. Det kritiserades av Riksrevisionen för bristande kostnadskontroll. Och hade inte det beslutet fattats hade andra åtgärder som ledamoten lyfter fram knappast haft möjlighet att prioriteras.

Nu har vi tagit detta beslut. Vi har gett många uppdrag till Trafikverket. Det handlar om att snabba på infrastrukturinvesteringar inom gällande plan. Det är framför allt för Västerbotten och Norrbotten. Men det handlar också om att se vilka möjligheter till medfinansiering som finns för att få in mer medel för viktiga infrastrukturprojekt.

Det ligger också med i det uppdrag om inriktningsunderlag som regeringen har gett till Trafikverket att man ska titta på det, överväga det och komma med förslag.

Sedan gäller det Carina Ödebrinks fråga. Jag har stor respekt för att ledamoten vill ha besked elva dagar innan pausen går ut. Nu är det elva dagar kvar tills pausen går ut, och jag har gett ett besked. Regeringen kommer att återkomma i närtid. Jag har full förståelse för att man kan vilja ha olika gissningar och antydningar, men det fungerar så att när regeringen har någonting att kommunicera och ge ett besked kring gör regeringen det. Vi gör det när det är klart att kommunicera. Det kommer vi att göra.

Jag delar inte bilden av att regeringen skulle sakna ett helhetstänk och ett systemperspektiv, tvärtom. I uppdraget till Trafikverket om inriktningsunderlag har vi pekat på att det ska vara ett holistiskt synsätt i fråga om transportsystemet, där de fyra trafikslagen, även luftfart och sjöfart, ska räknas in. Det är väldigt viktigt att ta det i beaktande för att klara av transport av gods, exempelvis. Där är sjöfarten en väldigt viktig del. Det gäller hamnarna i norra Sverige men också i södra Sverige. Det gäller inte minst Göteborgs hamn. Det kan behövas kapacitetsförstärkningar när det gäller att omhänderta gods som går ut från och in till den viktiga hamnen. Detta är något som, mycket tydligare än tidigare, det pekas på i uppdraget att ta fram inriktningsunderlaget. Det är även viktigt med luftfarten och flyget för både arbetspendling och godstrafik.

Någon undrade om godstrafik. Jag fick faktiskt den frågan. Nej, jag tror inte att järnmalm och liknande kommer att transporteras på elflyg i första hand. Det kommer förstås att fortsätta att transporteras på järnväg.

Själva volymen är 1 procent när det gäller godstrafik på flyg. Men själva godsvärdet är 30 procent. Eftersom det är viktigt att få fram exempelvis viktiga komponenter, verktyg och maskindelar för industrin kommer flygfrakten att vara en viktig del också framöver.

Vi har alltså ett helhetstänk och ett holistiskt synsätt, som man kan säga är en nyhet när det gäller inriktningsunderlaget. Och det kommer att märkas i den nationella planen framöver.

Jag håller verkligen med om att Jönköpings län är ett viktigt län – ett viktigt exportlän och ett viktigt logistik- och godslän. Arbetet med att förstärka arbetspendling och godstrafik gäller alla delar av landet. Därför är det viktigt, när Trafikverket tar fram inriktningsunderlaget, att hela Sverige ska fungera.

Anf. 41 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Låt mig kommentera något av det statsrådet sagt här. Jag tycker att regeringen och statsrådet ska utvärderas inte bara utifrån vad de gör utan också utifrån vad de faktiskt säger. Talet och skriften om helhets-syn är ju en sak. Att inte fragmentisera är viktigt, men när man ser hur regeringen agerar tycker jag att det säger någonting annat. Jag tycker att Peder Björk sätter fingret på det. Hittills har det mest handlat om att säga nej. Men om man vill ha framdrift och på riktigt vill vara på väg in i framtiden är det klart att det också handlar om att säga ja.

Jag tycker att ministern duckar för frågan om varför det varit så tyst från regeringen när det gäller utredningarna. Det är som sagt elva dagar kvar. Regeringen duckar också för den fråga som upprepade gånger har ställts här i kammaren och i andra sammanhang. Hur vill regeringen öka kapaciteten på järnväg för gods- och persontransporter i hela Sverige? Jag tycker inte att det är seriöst att, som ministern skriver, hela tiden använda begreppet höghastighetsjärnväg när det i själva verket handlar om kapacitet i ett sammanhållet system.

Självklart handlar det alltid om prioriteringar, men utifrån den budget som finns och det som regeringen hittills har sagt och gjort kan jag konstatera att infrastrukturfrågorna inte är särskilt prioriterade i regeringen.

Jag vill tacka ministern för denna debatt även om jag inte är nöjd. Jag kommer att fortsätta lyfta och driva dessa frågor, för de är viktiga för Sveriges fortsatta tillväxt, gröna omställning och utveckling. Vi kommer säkert att ses i fler debatter här framöver.

Anf. 42 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag delar inte bedömningen att det är fragmentiserande. Tvärtom visar exempelvis Trafikverkets redovisade uppdrag för Skåne att man kan få fler satsningar, mer kapacitet och fler åtgärder på plats för pengarna än om man hade fortsatt att planera för snabbtåg. Det är det som det handlar om där – det var ju hastighetsspår för 320 kilometer i timmen som man skulle bygga i Skåne mellan Lund och Hässleholm.

Den sträckan är fortfarande utpekad i uppdraget, men uppdraget var att se vilka andra, ytterligare åtgärder som behövs för att öka kapaciteten i de södra delarna av landet just för att inte fragmentisera utan se till att det finns en bredd i kapacitetsåtgärderna. Precis som ledamöterna har varit inne på är det viktigt inte bara för de södra delarna av landet utan för hela Sverige eftersom det annars riskerar att byggas in flaskhalsar i transport-systemet.

Tvärtemot vad ledamoten säger är det alltså ett viktigt steg för att inte få en fragmentisering och flaskhalsar. I stället ökar vi kapaciteten bredare än vad som angavs i den nationella planen.

I både den första och den andra budgeten har vi gjort förstärkningar utöver den nationella planen, inte minst för vägunderhållet som har varit eftersatt. Man behöver inte färdas många mil i vårt avlånga land för att inse det. Så har det fungerat även tidigare: Den nationella planen med de ramar som riksdagen beslutar om är det som man planerar utefter och fokuserar på när man ska avsätta medel för infrastrukturplanering. Så var det även när Socialdemokraterna styrde, så ledamoten gör en lite för enkel poäng här, herr talman.

Det är viktigt att prioritera underhållet, och det är viktigt att prioritera ny kapacitet där det behövs. Det har vi gett en möjlighet till med det beslut som regeringen har fattat. Vi kommer att återkomma i närtid med besked i andra delar som har diskuterats under den här debatten.

Tack för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2023/24:49 om situationen på bostadsmarknaden

Anf. 43 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Malcolm Momodou Jallow har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att hindra bostadsbyggandet från att sjunka ytterligare samt hur jag avser att möta bostadsbristen för de mest ekonomiskt utsatta hushållen, som de facto inte kan köpa ett småhus eller annat ägt boende. Malcolm Momodou Jallow har även frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att även personer utan kapital och/eller hög inkomst ska få en egen bostad.

Just nu befinner vi oss i ett tufft ekonomiskt läge där många företag pressas hårt av inflationen. Detta drabbar inte minst byggsektorn, som möter ökade priser och minskad efterfrågan. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2024 åtgärder för att stärka byggsektorn. Det är bland annat tillfälligt höjt tak för rotavdrag för att dämpa effekterna av det tuffa ekonomiska läget och rädda jobb i byggsektorn så att det finns kompetent personal när konjunkturen vänder, stimulansåtgärder till kommunerna för att ge ökade incitament till att omvandla lokaler till bostäder och öka utbudet av planerad mark för småhus. En utredare ska också ta ställning till hur hyrorna för nyproducerade lägenheter, så kallade presumtionshyror, ska kunna ändras i syfte att skapa goda förutsättningar för att bygga nya hyresbostäder.

Många hushåll har fått ökade levnadsomkostnader. Boendekostnaden är den enskilt största utgiftsposten för många hushåll. För att ge barnhushåll med låga inkomster extra resurser så att de får bättre förutsättningar att klara sina boendekostnader har regeringen i budgetpropositionen för 2024 föreslagit att den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget förlängs ytterligare sex månader till och med den 30 juni 2024. Tilläggsbidraget lämnas månadsvis. Summan är densamma som gäller under perioden juli till och med december i år, vilket innebär att tilläggsbidraget lämnas på en nivå som motsvarar 40 procent av det preliminära bostadsbidraget. Bostadsbidraget är en träffsäker förmån för att nå hushåll med svag ekonomi.

En av de utredningar som regeringen hittills tillsatt är en utredning som syftar till att underlätta för privatpersoner att hyra ut sina bostäder, vilket kan bidra till att bostäder hyrs ut i stället för att stå outnyttjade. På så sätt kan de bostäder som faktiskt finns användas på ett mer effektivt sätt.

För att sänka tröskeln till det ägda boendet har regeringen också gett en utredare i uppdrag att föreslå en utvidgning av systemet med ägarlägenheter och en ny modell för hyrköp av bostäder. Hyrköp innebär en möjlighet för den som hyr att successivt kunna köpa sin bostad. Det kan underlätta för dem som i dag har svårt att ta sig in på den ägda bostadsmarknaden, till exempel unga personer som begränsas av de höga kapitalkrav som ställs.

Vi bereder också betänkandet *Sänk tröskeln till en god bostad* i Regeringskansliet. I betänkandet lämnas flera förslag som ger hushåll möjlighet att kunna skaffa en bostad som svarar mot deras behov. Betänkandet innehåller bland annat förslag om tydligare förutsättningar för kommunala bostadsförmedlingar att tillämpa reservationer och ett större utrymme för för-
turer.

Anf. 44 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Herr talman! Det här blir lite rumphugget, får man väl säga, när interpellanten inte har dykt upp. Jag hade nämligen för avsikt att ifrågasätta lite av det som interpellanten har skrivit i sin interpellation.

Jag hävdar att Malcolm Momodou Jallow ger en delvis falsk bild av verkligheten i sin interpellation. Han skriver att ”ekonomiska incitament står högst på önskelistan” när man frågar branschen.

Men det jag hör är att man vill ha en stabil marknad. Man vill ha måttlig inflation, man vill ha låg eller i alla fall stabil ränta och man vill ha långsiktiga överenskommelser om spelreglerna på marknaden. Det är vad jag uppfattar att branschen i första hand efterfrågar.

När civilutskottet i går hade sitt offentliga sammanträde med delar av branschen närvarande och Malcolm Momodou Jallow ställde frågan vilka som var de tre viktigaste sakerna på deras önskelista var det ganska många som svarade. Det var dock inte subventioner och ekonomisk stimulans som var det första som lyftes, utan det var att slopa lagen om offentlig upphandling för allmännyttan, förenklade byggregler, moms på hyra, stärkta bostadsbidrag, kompetenshöjande insatser, gemensam målbild, förkortade handläggningstider och att förenkla för inredning av vindar. Det handlade också om kreditgarantier, startlån, topplån och amorteringsregler. Man lyfte även frågan om att stärka individens förutsättningar att efterfråga de bostäder som finns liksom att göra repeterbara processer eller så kallade typgodkända hus.

Vad jag hörde var det bara en av de närvarande, från studentbostäderna, som nämnde att stöd eller stimulans var en möjlig väg. Men det var inte heller deras nummer ett. Nummer ett var att förenkla för byggandet, vilket är helt i linje med det som regeringen och även vi stöttar.

Jag skulle vilja sammanfatta med att det faktiskt totalt sett var mer SD-politik än vänsterpolitik. Eftersom jag inte kan fråga Malcolm Momodou Jallow det jag hade tänkt fråga om kommer jag inte att göra fler inlägg här.

Anf. 45 TALMANNEN:

Jag har fått besked om att interpellanten är på väg hit i högt tempo. Vi får se om han finner sig innan debatten är avslutad.

Anf. 46 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tack, Mikael Eskilandersson, för inlägget! Det breddar bilden, får man lugnt säga. Jag fick också rapporter från civilutskottets hearing i går där de som var där från byggbranschen och bostadssektorn lyfte fram att det inte finns en enda magisk lösning, utan i linje med det som regeringen arbetar med, precis som Mikael Eskilandersson lyfte fram, handlar det om att förenkla och förbättra regelverk, korta ledtider och tillgängliggöra byggbar mark.

Vi får se, herr talman, om ledamoten är på väg. Det blir annars lite filibustrande som får äga rum i kammaren så här på fredagsförmiddagen.

Det inlägg som Mikael Eskilandersson har bidragit med utifrån vad som lyftes i civilutskottets hearing i går har också breddat bilden och gett stöd för den inriktning som regeringen nu har lagt fast med strukturreformer som kan se till att vi får en bättre fungerande bostadsmarknad.

Jag tror att jag stannar här med tanke på att jag redan har gett svar på ledamotens fråga.

Anf. 47 TALMANNEN:

Vi får konstatera att interpellanten inte är här och att debatten därmed oåterkalleligen är slut.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2023/24:67 om stadsmiljöavtalens inverkan på bussarna i Örebro

Anf. 48 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Matilda Ernkrans har frågat mig om invånarna i Örebro kommun ska betala för det som staten så sent som i år har åtagit sig att betala fram till 2027, vilka åtgärder jag avser att vidta för att ge branschen långsiktiga besked samt om jag kommer att vidta åtgärder för att se till att planeringen och genomförandet av fler och snabbare bussar i Örebro kan bli verklighet i linje med tidigare nationella besked.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2024 att stadsmiljöavtalen fasas ut från och med 2024. Syftet med stadsmiljöavtalen har varit att främja hållbara stadsmiljöer genom att ge stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik samt hållbara gods-transportlösningar. Stödet har kunnat sökas av kommuner och regioner. Stadsmiljöavtalen fasas ut för att skapa utrymme för finansiering av andra satsningar. Utfasningen kommer att träda i kraft genom att inga nya ansökningar beviljas. Det betyder att redan ingångna avtal inte kommer att påverkas av utfasningen utan fullföljs som planerat.

I den trafikslagsövergripande nationella planen för transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033, som den förra regeringen fastställde i juni 2022, fick Trafikverket i uppdrag att fördela upp till 6 miljarder kronor till

stadsmiljöavtalen för perioden 2022–2027. Beslutet innebar att nya åtgärder som kommuner och regioner sökte stöd för, liksom motprestationer, skulle vara genomförda senast under 2027. Undantag gjordes för de avtal som ingåtts före sommaren 2022. För dessa gäller de tidpunkter för utbetalning som tidigare avtalats och förhandlats.

Trafikverket har under 2023 genomfört en ansökningsomgång som resulterade i att ytterligare 26 ansökningar beviljades stöd. Även för dessa avtal gäller att åtgärderna och motprestationerna ska vara genomförda senast under 2027 i enlighet med den förra regeringens beslut om nationell plan.

Behoven inom infrastrukturen är stora, och det är nödvändigt att göra genomtänkta prioriteringar mellan olika åtgärder. Det är viktigt att det görs i en ordnad process med ett tillräckligt underlag. Regeringen har nyligen påbörjat arbetet med en ny nationell plan för planperioden 2026–2037 genom att i ett första steg ge Trafikverket i uppdrag att inkomma med ett inriktningsunderlag för en ny planperiod. Detta uppdrag ska redovisas i januari nästa år och kommer att ligga till grund för en infrastrukturproposition med ekonomiska ramar och inriktning för en ny planperiod 2026–2037. När riksdagen har fattat beslut om ekonomiska ramar följer en åtgärdsplanering där Trafikverket får i uppdrag att ta fram ett förslag till ny nationell plan och länsplaneupprättarna erbjuds att ta fram nya läns-transportplaner.

Avslutningsvis vill jag upplysa Matilda Ernkrans om att de kommunala åtgärder i Örebro som kommunen hittills beslutat om och som Matilda Ernkrans refererar till – ett system med snabbussar i Örebro som kallas BRT, Bus Rapid Transit – finansieras dels genom Örebro kommun, dels genom statliga medel via Örebro läns länsstransportplan. Det finansieras alltså inte via stadsmiljöavtalen, som hon antyder i sin interpellation.

Anf. 49 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Sverige är ett innovativt välfärdsland med en stark teknisk utveckling, och jag är övertygad om att Sverige kan och ska driva på en teknikutveckling för större välstånd, bättre arbetskraftspendling och omsorg om vår gemensamma natur och miljö.

I mitt tycke görs detta bäst genom att ett gemensamt ansvar tas, och det är vad stadsmiljöavtalen har inneburit – ett gemensamt ansvar för planeringen av hållbara städer i svenskt klimatarbete. Men runt om i vårt land skapar regeringens nedskärningsagenda nu en helt annan verklighet.

I mitt hemlän, Örebro län, har beskedet getts att man för snabbussarna i Örebro – som stadsmiljöavtalet är en del av finansieringen av – inte längre kan räkna med pengar från stadsmiljöavtalen. Regeringen gav ett första besked om att avtalen skulle kortas ned till år 2027, vilket fick Örebro att redan förra året anpassa planerna på snabbussar. Man rättade sig efter det beskedet. Nu kommer nästa dråpslag, mindre än ett år senare, vilket helt enkelt är ytterligare ett löftesbrott från regeringen och SD. Regeringens nedskärningsagenda stoppar nu utbyggnaden av snabbare bussar i Örebro. Det är bara en tredjedel av det som har planerats utifrån förra årets besked som kommer att kunna slutföras; sedan är det stopp.

Nästan var fjärde kommun i Sverige har tecknat stadsmiljöavtal utifrån de premisser som gällde för 2023 och utifrån de besked som gavs av regeringen och SD för ett år sedan. Nu står alla dessa kommuner med stads-

miljöavtal inför en helt ny, sämre, verklighet. Det gäller även branschen, som har efterfrågat långsiktighet, och medborgarna, som efterfrågar snabbare och bättre kollektivtrafik. Det gäller arbetsmarknaden, som kräver en bättre arbetspendling. Det gäller också natur och miljö, där det krävs att vi tar ansvar för att minska utsläppen från transporterna och säkra bra levnadsvillkor med ny teknikutveckling. Allt detta möter nu en ny, krassare verklighet.

I det som nyss var ett delat ansvar mellan staten och lokalsamhällena drar sig regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna nu undan sin del av ansvaret. Det är anledningen till de ganska enkla frågor jag har ställt till ansvarigt statsråd i regeringen, det vill säga statsrådet Carlson, och jag tänker att jag ska upprepa dem – för det var ärligt talat inte många av frågorna som statsrådet faktiskt besvarade i sitt första inlägg. Statsrådet har dock mer tid på sig.

Regeringen undandrar sig nu sitt ansvar och rullar tillbaka tidigare långsiktiga besked gällande statsmiljöavtalen – de som bland annat skulle ge en snabbare och mer effektiv kollektivtrafik i städerna. Jag ger återigen statsrådet Carlson möjligheten att svara: Ska kommuninvånarna betala för det som staten redan, så sent som i år, har åtagit sig att betala fram till 2027? Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att ge branschen de långsiktiga besked den efterfrågar och som nu har rullats tillbaka? Kommer statsrådet att ta något initiativ för att tillse att planeringen och genomförandet av fler och snabbare bussar i Örebro kan bli verklighet, i enlighet med tidigare nationella besked?

Anf. 50 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Detta är en mycket ansvarsfull utfasning. Som jag sa i mitt inledande svar betyder det besked som regeringen har gett att redan ingångna avtal inte kommer att påverkas av utfasningen utan ska fullföljas som planerat. De som har ansökt om och fått stöd beviljade kommer att få dem utbetalda.

Något jag också lyfte fram i mitt svar, herr talman, är att det antyds att den planerade satsningen i Örebro skulle vara finansierad via stadsmiljöavtalet och att så inte är fallet. Finansieringen har hittills skett dels genom medel från Örebro kommun, dels genom statliga medel via Örebro läns länstransportplan, och dessa möjligheter till finansiering av snabbussar och andra åtgärder finns ju kvar även framöver.

Det är möjligt – jag vet inte om det är så, men det är möjligt – att kommunen eller regionen i sina kalkyler har haft för avsikt att ansöka om stadsmiljöavtal som en del av en långsiktig finansiering, men det betyder inte att de per definition hade fått medel beviljade även om regeringen inte hade fattat beslutet att fasa ut stadsmiljöavtalen. Det är en upplysning jag gärna upprepar här i kammaren.

Jag har också gett svar om den långsiktiga transportinfrastrukturen, där regeringen redan har tagit det första steget genom att ge Trafikverket i uppdrag att ta fram ett inriktningsunderlag för den. I de samtal och den dialog jag har med många regioner runt om i landet lyfts det fram, precis som kan konstateras för nationella planen, att länsplanerna har drabbats av kostnadsökningar, liksom har skett på många andra plan i landet, och man ser ett behov av att förstärka de medel som finns för länsplanerna. Det är ett inspel som är möjligt att göra när inriktningsunderlaget kommer att

remitteras i början av nästa år. Sedan kommer regeringen att återkomma till riksdagen med en proposition för att fastställa ramarna för den nationella planen och för transportinfrastrukturen.

När det gäller stadsmiljöavtalen vill jag upprepa att de ingångna avtalen inte kommer att påverkas av utfasningen utan fullföljs som planerat.

Anf. 51 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tror inte att det hjälpte att jag gav statsrådet ytterligare en chans att svara på tre ganska enkla frågor.

Statsrådet kan slå sig för bröstet och säga att redan ingångna avtal kommer att fullföljas. Det är jättefint. Problemet är ju att ni förra året gav besked om att stadsmiljöavtalen skulle finnas kvar med medel anslagna fram till 2027. Det har kommuner som Örebro kommun och andra som jobbar med hållbara städer anpassat sig efter. Man har haft djupa samtal med Trafikverket, en myndighet som statsrådet är ansvarig för, för att planera för det som skulle fullfölja hela projektet och ge både en bättre kollektivtrafik och en bättre klimatnytta.

Ett år senare kommer samma regering tillsammans med Sverigedemokraterna tillbaka och säger: Det blir inga stadsmiljöavtal. Allt det jobb som är gjort kommer inte att kunna förverkligas, utan nu får ni nöja er med den tredjedel som redan är gjord.

Det tycker inte jag är ansvarsfullt. Jag tycker att detta är omprioriteringar, som statsrådet sa i sitt första inlägg. Jo, det vet vi. Vi ser ju ett fattigare Sverige växa fram. Regeringen har tillsammans med Sverigedemokraterna prioriterat att lägga mer pengar på att sänka skatten på plastpåsar än på att stoppa nyrekryteringen till gången, mer pengar på skattesänkningar för dem med högst inkomster än på landets barnfamiljer, som har det tufft när matpriser ökar och inflationen gröper ur den egna plånboken. Det är en regering som med berått mod ökar de svenska klimatutsläppen och samtidigt begår löftesbrott mot alla dem som hade räknat med stadsmiljöavtalen fram till 2027 utifrån det besked som gavs från regeringen förra året.

Så ser det ut. Man lovar en sak före valet, och sedan blir det något annat efter valet med den här regeringen tillsammans med SD. De besked man gav i budgeten förra året och som skulle gälla till 2027 plockas nu bort.

Jag förstår att det händer saker som man inte alltid kan planera för. Regeringen måste agera, och jag har respekt för det. Men vad är det som har hänt? Är svenska städer hållbara nu? Har vi sett minskade utsläpp från transportsektorn? Är det färre som behöver kollektivtrafiken för sin arbetspendling? Har arbetsgivarna redan fått sin arbetskraft? Går kommunerna i Sverige nu mot så stora överskott i sin ekonomi att de kan hantera en övervältring av kostnader från staten? Nej, så är ju inte fallet. Allt det jag räknar upp går snarare i motsatt riktning.

Infrastrukturministern är mig därför svaret skyldig. Varför kommer detta löftesbrott från infrastrukturministern? Om ministern nu inte vill kännas vid detta borde det väl ändå finnas någon form av hederlighet från ministern, som att ta initiativ för att mildra konsekvenserna för dem som regeringen och Sverigedemokraterna nu lämnar i sticket.

Jag har fått med mig en fråga hemifrån Örebro. Örebro står mitt i en omställning som plötsligt har fått nya, sämre villkor för att kunna göras klar. Skulle inte statsrådet åtminstone för de kommuner som är mitt uppe

i en omställning kunna lova att tillsammans med den myndighet som statsrådet ansvarar för, Trafikverket, förstärka resurserna i länstrafikplanerna? Skulle det kunna vara ett besked som kommer från statsrådet här och nu?

Prot. 2023/24:20
20 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag vet inte om Matilda Ernkran inte lyssnade när jag sa vilka behov jag hör från olika delar av landet när det gäller just länstrafikplanerna.

Detta kommer vi att bereda i sedvanlig ordning på det sätt som är möjligt, där regionerna kan lämna in remisser på inriktningsunderlaget, och sedan kommer regeringen att komma tillbaka till riksdagens kammare för att fatta beslut om ramarna på det sätt som en nationell plan tas fram.

Jag uppskattar att hederlighet kommer på tal i debatten. Det tycker jag att svensk politik förtjänar mer av. På det temat tycker jag att Matilda Ernkran bör ta i beaktande att det faktiskt var den regering som hon satt i som tog bort värnskatte – på tal om att sänka skatten för de allra rikaste.

Den regering som jag sitter i och företräder har sänkt skatten för låg- och medelinkomsttagare. Vi har också förstärkt och förlängt bostadsbidraget för de barnfamiljer som har de allra tajtaste marginalerna i sin hushållsekonomi. Vi ser att 110 000 barnfamiljer träffas av detta. Det är att ta ansvar för dem som har det allra tuffast. Men ledamoten får gärna svara på hur hon ser på ordet hederlighet när hon beskyller andra för att sänka skatten för de allra rikaste när hennes parti självt precis har gjort det under den förra mandatperioden.

Nej, detta är inte ett löftesbrott. Vi har tagit ett stort ansvar genom att fasa ut detta på ett ansvarsfullt sätt. Jag tycker att det förtjänar att nämnas igen, eftersom ledamoten inte själv nämner det, att finansieringen hittills har skett genom Örebro kommun och statliga medel via Örebro läns länstrafikplan. Det är möjligt att man har kalkylerat med medel från stadsmiljöavtalen, men det betyder inte att man hade fått medel beviljade även om regeringen inte hade beslutat att fasa ut stadsmiljöavtalen. Detta får ledamoten också gärna kommentera, apropå att det är bra att ha korrekt underlag för en interpellationsdebatt i Sveriges riksdag.

Anf. 53 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för debatten. Jag blir inte så mycket klokare.

Om man nu tänker sig att man ska ta bort stadsmiljöavtalen och ersätta dem med länstrafikplaner, hade det då inte varit hederligare och mer ansvarsfullt att först lägga länstrafikplanerna och finansieringen på plats, och i samband med det – om man nu inte gillar stadsmiljöavtalen – ta bort dem?

En barnfamilj har blivit 1 000 kronor fattigare under den här regeringens första år. Det tycker inte jag att man som kristdemokrat borde vara stolt över. Det blir alldeles uppenbart att man inte kan lita på den här regeringen, som sa att stadsmiljöavtalen skulle vara kvar till 2027 och som instruerade sin myndighet att inleda kontakter och göra förberedelser tillsammans med de kommuner som skulle finansiera sin omställning till hållbarhet med hjälp av stadsmiljöavtalen, som de är tänkta att användas till.

Hederlighet kan man alltså fundera en hel del på. Jag vet inte hur hederligt kristdemokraterna tycker att det är att sänka enprocentsmålet för

biståndet, vilket kommer att påverka internationellt solidaritetsarbete för lång tid framåt, eller det faktum att man nu sänker Sveriges miljö- och klimatpolitik, vilket också kommer att påverka och förminska den svenska utvecklingskraften när det gäller den industriella gröna revolution som vi ser nu i Sverige. Jag vet inte hur hederligt det är.

Jag vill vara väldigt tydlig: Vi från oppositionen försöker fylla i de hål som lämnas från SD-regeringen. Vi gör vårt absolut bästa för att göra det. Men även om det är så att oppositionen inte krona för krona i sin oppositionsbudget finansierar varenda del som den här regeringen raserar betyder det inte att vi delar er politik.

Det blev alltså inte mycket till svar. Kvar står örebroarna och fler med dem – var fjärde kommun i Sverige – där stadsmiljöavtalen försvann.

Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Det var många olika frågor här som jag inte kommer att hinna kommentera på de sista två minuterna i den här debatten. Men hur ser det egentligen ut i Socialdemokraternas budget när det gäller enprocentsmålet för biståndet? Jag svarar själv på frågan eftersom den var retorisk, herr talman. Socialdemokraterna överger enprocentsmålet för 2023. Att beskylla andra för något som man själv gör tycker jag att sådana här debatter kan hålla sig över.

Detta är en ansvarsfull utfasning av stadsmiljöavtalet. Ingångna avtal gäller. De som har fått besked kommer fortsatt att kunna använda medel för det. Det finns också möjlighet att använda länstrafikplanerna och kommunal finansiering på samma sätt som Örebro tidigare har finansierat det.

Jag tackar för debatten och diskussionen vi har haft här i talarstolarna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2023/24:19 Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg
2023/24:2751 av Birger Lahti m.fl. (V)
2023/24:2752 av Rickard Nordin m.fl. (C)
2023/24:2754 av Fredrik Olovsson m.fl. (S)
2023/24:2757 av Linus Lakso m.fl. (MP)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 oktober

2023/24:94 Kvinnors arbetsmiljö

av *Sofia Amløh* (S)

till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2023/24:95 Besparingar i sjukvården

av *Sofia Amløh* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:96 Myndighetsgemensamt arbete mot arbetslivskriminalitet

av *Hanna Westerén* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:97 Beskattning av inkomst från försäljning av sexuella tjänster

av *Hanna Westerén* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:98 Kvinnor i välfärden

av *Sofia Amløh* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:99 Utredningen om utjämningsystemet

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2023/24:100 Mäns våld mot kvinnor

av *Sofia Amløh* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:101 Skatt för personer med sjuk- och aktivitetsersättning

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:102 Gotlands civilförsvär

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 oktober

2023/24:140 Svenskt bistånd till UNRWA

av *Josef Fransson* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:141 Jordbruket och klimatförändringarna

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:142 Förutsättningarna för nyinvesteringar i Sverige

av *Tobias Andersson* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:143 Minskade anslag för skydd av och åtgärder för värdefull natur

av *Stina Larsson* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

Prot. 2023/24:20
20 oktober

§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 19 oktober

2023/24:96 Återkallande av erkännandet av Palestina
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 11.40.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 41 (delvis)
och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Meddelande om särskild debatt om situationen i Israel och Palestina.....	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 6 Svar på interpellation 2023/24:42 om uppdrag om att fler ska vilja engagera sig som skyddsombud.....	3
Anf. 1 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	3
Anf. 2 CICZIE WEIDBY (V).....	4
Anf. 3 JOHANNA HARALDSSON (S).....	5
Anf. 4 SOFIA AMLOH (S).....	5
Anf. 5 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	6
Anf. 6 CICZIE WEIDBY (V).....	7
Anf. 7 JOHANNA HARALDSSON (S).....	8
Anf. 8 SOFIA AMLOH (S).....	9
Anf. 9 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	9
Anf. 10 CICZIE WEIDBY (V).....	10
Anf. 11 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	10
§ 7 Svar på interpellation 2023/24:51 om arbetsplatsolyckor.....	11
Anf. 12 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	11
Anf. 13 JIM SVENSK LARM (S).....	12
Anf. 14 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	13
Anf. 15 JOHANNA HARALDSSON (S).....	14
Anf. 16 CICZIE WEIDBY (V).....	15
Anf. 17 SOFIA AMLOH (S).....	15
Anf. 18 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	16
Anf. 19 JIM SVENSK LARM (S).....	17
Anf. 20 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	18
Anf. 21 JOHANNA HARALDSSON (S).....	19
Anf. 22 CICZIE WEIDBY (V).....	19
Anf. 23 SOFIA AMLOH (S).....	19
Anf. 24 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	20
Anf. 25 JIM SVENSK LARM (S).....	21
Anf. 26 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	21
§ 8 Svar på interpellation 2023/24:41 om statens ansvar vid industrietableringar.....	22
Anf. 27 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD).....	22
Anf. 28 PEDER BJÖRK (S).....	23
Anf. 29 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD).....	23
Anf. 30 PEDER BJÖRK (S).....	24
Anf. 31 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD).....	25
Anf. 32 PEDER BJÖRK (S).....	25
Anf. 33 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD).....	26
§ 9 Svar på interpellation 2023/24:45 om åtgärder mot bakgrund av Trafikverkets utredningar.....	26
Anf. 34 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD).....	26

Anf. 35 CARINA ÖDEBRINK (S).....	27
Anf. 36 PEDER BJÖRK (S)	28
Anf. 37 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	28
Anf. 38 CARINA ÖDEBRINK (S).....	29
Anf. 39 PEDER BJÖRK (S)	30
Anf. 40 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	31
Anf. 41 CARINA ÖDEBRINK (S).....	32
Anf. 42 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	32
§ 10 Svar på interpellation 2023/24:49 om situationen på bostadsmarknaden.....	33
Anf. 43 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	33
Anf. 44 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	34
Anf. 45 TALMANNEN	35
Anf. 46 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	35
Anf. 47 TALMANNEN	35
§ 11 Svar på interpellation 2023/24:67 om stadsmiljöavtalens inverkan på bussarna i Örebro.....	35
Anf. 48 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	35
Anf. 49 MATILDA ERNKRANS (S).....	36
Anf. 50 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	37
Anf. 51 MATILDA ERNKRANS (S).....	38
Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	39
Anf. 53 MATILDA ERNKRANS (S).....	39
Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	40
§ 12 Bordläggning.....	40
§ 13 Anmälan om interpellationer	40
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	41
§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	42
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 11.40.	42